SOPHOKLES

ANTİGONE

Türkçesi:
Sabahattin ALİ

2000'li yılların Türkiyesi için bu kavramların yerleştirmesi çok önemli. Bunun sonunda kitabı isteme, sahip olma ve bundan haz duyma duygusunun yaygınlaştığı insanların Türkiyesi, okuyan, yazan Türkiye, düşlenenlerin gerçekleştiği Türkiye olacaktır.

Bakanlığımız 1993'te gerek çalışmaları sırasındaki değerlendirmeleri gerek Türkiye'nin her köşesinden gelen istemin yoğunlaşması nedeniyle baskı sayılarını yükseltti.

Toplumsal düşünce birikimimizi oluşturan, bu arada da ulusal kültürümüze katkıda bulunmuş olan ve fakat özel yayınevleri tarafından yayınlanmasında bilinen güçlükleri yaşayan kitapları yayınlamaya devam edeceğiz. Böylece, ulusal kültür birikimimizi yalnızca bir koruma mantığıyla değil, günümüz gereksinimlerini karşılayacak bir yaklaşımla ele almış olacağız.

Okumak ve yazmak, insanların insanca duygularının, kendi kendisiyle yalnız kalabildiği tad alma ve haz duyma anlarının yaşandığı tek alandır. İnsanlar yaşanan bu anlarının sonucunda dünyamızı süsleyen fikir ürünlerini ortaya koyuyor, yetenekli kişiler ortaya çıkıyor, hepimizin, ülkemizin, giderek dünyamızın malı oluyor.

Bu gerçek ve bilinç içinde kitap ve okumak somutunda başlattığımız girişimlerimizi 1993'te yine gündeme getiriyor "KİTAP SATIN ALIN... AYDINLANIN" diyoruz.

Çoğulcu, katılımcı, demokratik yapılı, çağını yakalamış, ona içerden bakan kuşaklar olarak yetişmemizin gerçeği bu diyorum ve buna içtenlikle inanıyorum.

D. Fikri SAĞLAR
Kültür Bakanı

ÖNSÖZ

Antigone tragedyası, Sophokles'in elde mevcut yedi dramının en eskisi olarak kabul edilmektedir. İlk defa, İsa'dan evvel 442 senesinde oynanmıştır. 123 tane tiyatro eseri yazmış ve bunların 24 tanesi ile birincilik almış olan Sophokles bu eserinde tamamiyle olgun bir sanatkâr olarak görünmektedir.

Antigone, Oidipus faciasının bir devamıdır:

Oidipus, babası Laios'u bilmeden öldürmüştür, Thebai'yı ejderhadan kurtarmış ve şehre hükümdar olmuştu. Yine bilmeden anası İokaste ile evlenmiş ve bu izdivaçtan iki erkek (Polyneikes, Eteokles) ve iki kız (Antigone, İsmene) çocuk doğmuştu. Uzun seneler tam bir saadet içinde yaşadıktan sonra birdenbire Thebai şehrine bir taun musallat oldu. Halk bu korkunç âfetten yılmış bir halde, felâketin sebebini arıyor, fakat Tanrıların neye kızdıklarını bir türlü anlıyamıyordu. Nihayet kâhin Teiresias, Oidipus'un ve halkın ısrarları karşısında, Tanrıların bu hiddetinin ancak Laios'un kaatili bulunduktan sonra yatışacağını söyledi. Oidipus bütün gayretiyle kaatili aramağa başladı. Fakat yine Teiresias'ın ağzından müthiş hakikat öğrenildi. Bunun üzerine İokaste kendini astı, Oidipus da gözlerini kendi eliyle kör etti (1).

Felâketlerin verdiği bir şaşkınlık içinde ve kör bir halde birkaç sene daha hükümdar olarak Thebai'da kalan Oidipus, mütemadiyen etrafındakilerin oyuncağı oluyordu. Günün birinde oğulları babalarının hükümdarlık haklarını da kısmağa kalktılar ve Oidipus'un ağzından müthiş bir beddua çıktı: kendisine yapılan hakaretlere karşılık olarak iki kardeş birbirinin kanına girecekti.

---

(1) Sophokles: *Kıral Oidipus*

Kızı Antigone ile beraber Thebai'yı terkeden Oidipus birtakım maceralardan sonra Kolonos'ta sakin ölüme kavuşunca (1) *Antigone Thebai'a döndü. Orada Oidipus'un oğulları Polyneikes ile Eteokles, babalarının bedduasına uğramamak için, her türlü çekişmeden kaçınıyorlar ve sırası ile birer sene hükümdarlık ediyorlardı. Fakat günün birinde Eteokles kendisini kâfi derecede kuvvetli hissederek, sırası geldiği halde hükümeti kardeşine devretmek istemedi. Polyneikes, Argos şehrine kaçtı, oranın hükümdarı Adrastos'un kızı ile evlendi ve diğer altı kumandanla birlikte Thebai'a karşı harbe girişti. Kâhinlerin bütün ihtarlarına rağmen bu yedi kumandan yedi kapılı Thebai'a karşı yürüdüler; şehri kuşattılar; ve zaferden emin olarak hücuma kalktılar. Bu tehlikeli anda kâhin Teiresias, bir vatandaş kendini isteğiyle kurban ederse şehrin kurtulacağını, Oidipus'un öldürdüğü ejderhadan dolayı hâlâ Thebai'a kızgın olan Savaş Tanrısı Ares'in yumuşayacağını bildirdi* (2). *Bunun üzerine Kreon'un oğlu Megareus ejderhanın mağarasının üst tarafındaki surda kendini öldürdü ve şehrin talihini değiştirdi. Bu sırada surlara tırmanmış bulunan Argos'lu muharip Kapaneus, Tanrıların sarih emirlerine rağmen, şehri ateşe vermek istediği için, Zeus'un bir yıldırımı ile yere serildi. Oidipus'un oğulları Polyneikes ile Eteokles şehrin kapılarından birinin önünde karşılaşarak birbirlerini öldürdüler. Argos'lular da hep birden dağılıp kaçtılar.*

Thebai şehrinin hükümdarlığı, en yakın akraba sıfatiyle, İokaste'nin erkek kardeşi ve ölen delikanlıların dayısı Kreon'a kaldı. Kreon derhal Eteokles için muhteşem bir cenaze merasimi yaptırdı, fakat tellâllar vasıtasiyle ayrıca şu emri de halka bildirdi; düşmanların, bu meyanda Polyneikes'in cesedi çıplak olarak harp meydanında bırakılacak ve vahşi hayvanlara terk

---

(1) Sophokles : *Oidipus Kolonos'ta*

(2) Oidipus'un öldürdüğü ejderha Savaş Tanrısı Ares'in oğluydu.

edilecekti. Ölüyü gömmeğe ve ona, ölülere mahsus merasim yaparak, saygı göstermeğe kalkışacak olanın cezası ölümdü. Böyle keyfî bir emre itaat edileceğinden kendisi de şüphe ettiği için Polyneikes'in cesedinin başına nöbetçiler koydu (1).

Böyle bir emir hem Yunanlıların umumiyetle kabul ettikleri âdet ve kanunlara aykırı idi, hem de kızkardeşinin oğlu gibi yakın bir akrabasına ve şehrin eski hükümdarına, sarih haklarını silâ kuvvetiyle elde etmek istedi diye, ölümünde hakarete kalkışmak kabalık ve hissizlikti. Böyle bir hareket aynı zamanda Tanrılara karşı da bir cürüm teşkil ediyordu: Çünkü Tanrılar ölülerin gömülmesini herkes için, bilhassa ölünün akrabaları için mukaddes bir vazife sayıyorlardı. Kreon'un mânasız bir gurur ve ihtirasa kapılarak ilân ettirdiği yasak bu yüzden şehirde umumi bir memnuniyetsizliğe ve halk arasında homurdanmalara sebeb oldu. Antigone bu haberi duyar duymaz, her tehlikeyi göze alarak, sevgili kardeşini gömmeğe ve ona karşı mukaddes kardeşlik vazifesini yapmağa karar verdi.

Antigone tragedyası işte buradan başlamaktadır.

(1) Auskhylos: *Thebai'a karşı yedi kumandan*

Eski Yunan has isimlerinin yazılışı hakkında not

Yunan eserlerinin tercümesinde Tanrı, insan ve memleket isimlerini, asıllarındaki imlâya uygun bir surette yazmağı muvafık bulduk; bunun için de bugün Avrupa milletlerinin hemen hepsinde kullanılan transcription usulünü aldık. Yunancanın her harfi, aşağıdaki cetvelde gösterildiği gibi, tek veya çift harflerle karşılanmıştır *Th* ve *kh* gibi harfleri kullanmağa lüzum vardı; çünkü Yunancanın Θ sını da T sunu *t* ile gösteremezdik, ikisini ayırmak zaruri idi. X için de sadece h harfini alsaydık Yunancada sesli harflerin önüne bazen gelen ' işareti ile karışması kabildi.

Ph çift harfine gelince, Yunancanın F harfini Avrupalılar öteden beri böyle gösterirler; vaktiyle Romalılar da öyle göstermişlerdir; demek ki o harfin telâffuzu Romalıların f harfinin telâffuzuna tamamiyle uymuyormuş.

Romalılar ve bugünkü Avrupa milletleri yunancanın Ξ harfini de x ile gösterirler; fakat x harfi bizim alfabemizde yoktur; onun için bunun yerine *ks* çift harfini kullanmağı daha münasip bulduk.

Yunanca isimlerde *y* harfi sessiz değil, sesli harftir ve yunancanın Y harfini gösterir; ü okunması lâzımdır. Maamafih bu telâffuz mutlak değildir; bugünkü Yunanlılar onu *i* okumaktadırlar.

Çift sesli harfleri de gene çift olarak gösterdik. Ancak (ou) yerine yalnız bir *u* koyduk; bu, şimdiki milletlerarası *transcription*'da da böyledir.

A	A	H	E	N	N	T	T
B	B	Θ	Th	Ξ	Ks	Y	Y
Γ	G	I	İ	O	O	Φ	Ph
Δ	D	K	K	Π	P	X	Kh
E	E	V	L	P	R	Ψ	Ps
Z	Z	M	M	Σ	S	Ω	O

KİŞİLER

ANTİGONE -
İSMENE - Oidipus ile İokaste'nin kızları
KREON - Thebai hükümdarı
EURYDİKE - Karısı
HAİMON - Çocukları, Antigone'nin nişanlısı
TEİRESİAS - Kâhin
KORO - Thebaili ihtiyarlar
MUHAFIZ
HABERCİ
HİZMETKÂRLAR

ANTİGONE

(Thebai'de hükümdar sarayının önü)

ANTİGONE - İsmene, kardeşim, bana en yakın insan! Acaba Oidipus'tan miras kalıp da Zeus tarafından bizim hayatımızda acısı çıkarılmıyan başka bir felâket daha var mı? Çünkü hiçbir ıstırap, hiçbir dehşet, hiçbir acı, hiçbir zillet yok ki, bunu şimdiye kadar biz iki talihsiz görmüş olmıyalım. İşte bugün yine Kumandınm[1] bütün halka ilân ettiği bu yeni emirler nedir? Biliyor musun? Sen de duydun mu? Yoksa düşmanlarımızın sevdiklerimize kötülük etmek üzere olduğundan hâlâ haberin yok mu[2]?

İSMENE - İki kardeşimiz de aynı günde biribirlerini öldürerek elimizden gittiğinden beri sevdiklerimize dair ne iyi, ne de kötü hiçbir haber duymadım. Argos'luların ordusu çekildiği geceden beri, beni ne mesut, ne de bedbaht edecek bir şey işitmedim.

ANTİGONE - Ben de bunu sezmiştim, bunun için seni dışarıya, saray kapısının önüne çağırttım ki, kimse duymadan sana haber vereyim.

İSMENE - Ne var? Alnında karanlık düşüncelerin izi dolaşıyor.

ANTİGONE - Kreon, kardeşlerimizden yalnız birine gömülmek şerefini bahşedip ötekini mezardan mahrum etmedi mi? Diyorlar ki, Eteokles'i mukaddes kanunlara ve âdetlere uyarak, ölüm diyarına şerefiyle gitmesi için toprağın kucağına bıraktırmış; fakat diyorlar ki, Polyneikes'in yerlere serilen zavallı

---

1 Antigone'nin Kreon'dan Kumandan diye bahsetmesi ona Hükümdar demeğe bir türlü dili varmadığını gösteriyor.

2 Düşmanlarımız: Kreon; sevdiklerimiz: Polyneikes.

cesedini hiçbir vatandaşın mezara koymamasını, hiç kimsenin onun için matem tutmamasını, mezarsız ve matemsiz bırakılarak, daha şimdiden bu zengin ziyafete gözlerini diken kuşlara terk edilmesini ilân etmiş. İşte, diyorlar ki, iyi kalpli Kreon'un sana ve bana -bilhassa bana- açıkça bildirdiği bu imiş. Meseleyi icabettiği şekilde kavramıyanlara iyice anlatmak için bizzat kendisi de geliyormuş; ve bu emre aykırı hareket edilmesini küçümsemiyecekmiş: bunu yapana alenen taşlanarak öldürmek cezası konmuş. İşte başımıza gelenler. Şimdi asil bir soyun asil çocuğu musun, yoksa soysuz musun, bunu göstereceksin.

İSMENE - Fakat, zavallı kardeşim, iş böyleyse ben bunun önüne geçmek veya bir çare bulmak için ne yapabilirim?

ANTİGONE - Benimle el birliği yapar mısın? Bunu soruyorum.

İSMENE - Nasıl bir tehlikeye atılmak istiyorsun? Neler yapmayı tasarlıyorsun?

ANTİGONE - Ölüyü benimle beraber oradan kaldırmaya yardım eder misin?

İSMENE - Yasağa rağmen onu gömmek mi istiyorsun?

ANTİGONE - Evet, sen istemesen bile ben, benim ve senin öz kardeşimizi gömmek istiyorum. Çünkü kimsenin bana vefasız demesini istemiyorum.

İSMENE - Çılgın, Kreon'un sözüne karşı mı duracaksın?

ANTİGONE - O, benim olan şeyi benden alamaz.

İSMENE - Ah kardeşim, düşün bir kere, zalim talih babamızı nasıl zillet içinde elimizden aldı, nasıl kendi ayıplarını kendi ortaya dökerek kendi elleriyle kendi gözlerini çıkardı; anası ve karısı - ikisi de aynı şahıstı - kendini asarak günahkâr hayatına nasıl bir son verdi ve kardeşlerimizin ikisi de, aynı günde, biribirlerine kıyarak, beraberce ve biribirlerinin eliyle nasıl yürekler acısı bir ölüme kavuştular. Şimdi biz ikimiz kaldık. Bak, eğer kanuna aykırı hareket edip hükümdarın hükmüne ve kudretine karşı gelirsek ne korkunç bir ölümle öleceğiz. Hayır, bize yakışan, kadın olduğumuzu ve erkekle-

re karşı mücadele için yaratılmadığımızı düşünmektir. Hem sonra böyle sert bir hükümdarın tebası olduğumuz için bunlara, hatta daha beterine tahammül etmemiz lâzımdır. Bunun için, toprak altında yatanlara yalvaracağım. Ve zor karşısında böyle yaptığım için beni affetmelerini dileyerek. Başımızdakilere boyun eğeceğim. Çünkü yapamıyacağım işlere kalkışmak akıl kârı değildir.

ANTİGONE - Artık ısrar etmiyorum, hatta kendiliğinden bana yardım etmek istesen bile kabul etmiyeceğim. Sen bildiğini yap, ben onu mezarına koyacağım. Bunu yaptıktan sonra ölürsem ne mutlu bana. O zaman, sevdiğim insanın yanında dinlenirim ve onun yüzünden yaptığım bu aziz suç için o da beni sever. Dirilerden çok ölülerin hoşuna gitmek isterim. Çünkü onların yanında ebediyen kalacağım. Sen işine gelirse, tanrıların katında şerefli olanı hor görebilirsin.

İSMENE - Benim onu hor gördüğüm yok. Yalnız devlete karşı koymak elimden gelmez.

ANTİGONE - Sen bahane arıya dur. Ben aziz kardeşime bir mezar kazmaya gidiyorum.

İSMENE - Eyvah, zavallı, senin için ne kadar korkuyorum.

ANTİGONE - Benim için hiç üzülme. Sen kendi başına gelecekten sakınmaya bak.

İSMENE - Pekâlâ, fakat hiç olmazsa bu niyetini başka kimseye açma, gizli tut, ben de öyle yapacağım.

ANTİGONE - Ah, istersen bağıra bağıra ilân et. Susarsan ve bunu herkese bildirmezsen senden daha çok nefret edeceğim.

İSMENE - Tüyler ürperten şeyler yapmak için ne kadar ateşli bir kalbin var?

ANTİGONE - Fakat ben hoşlarına gitmek istediğim kimselerin hoşuna gittiğimi biliyorum.

İSMENE - Eğer başarabilirsen! Fakat sen imkânsız bir şey yapmak istiyorsun.

ANTİGONE - Pekâlâ, elimden gelmezse vazgeçerim.

İSMENE - İmkânsız şeyleri yapmağa yeltenmek doğru değildir.

ANTİGONE - Böyle konuştukça senden daha çok nefret ediyorum; aynı zamanda o ölünün de haklı olarak ebedî nefretini kazanacaksın! Bırak da ben bu düşüncesizliğimle o korkunç âkıbete uğrıyayım. Başıma gelecek her felâkete rağmen bir şey bana kalacaktır: güzel bir ölüm.

İSMENE - Öyleyse dilediğini yap. Sen bir çılgınsın, fakat sevdiğin kimselerin hakiki bir dostusun[1].

(Her ikisi de ayrı taraflardan çıkarlar. Koro girer.)

KORO - Parla ey güneş, ey güzel ışık, yedi kapılı Thebai şehri sene evvelce hiç böyle görmemişti. Nihayet bugün keyifle meydana çıktın, altın günün içinde göründün. Dirke ırmağının[2] coşkun sularında dolaştın. Ve Argos'tan silâhlanıp gelen beyaz kalkanlı düşmanını,[3] dizginleri koyuverip alabildiğine kaçmaya sevk ettin.

Bu düşmanı Polyneikes bize karşı ve haksız bir dava için ayaklandırmıştı ve Kartal gibi acı sesler çıkararak yurdumuza saldırıyorlardı. Kalkanlarının kar gibi beyaz kanadlarına sığınmışlar ve bol bol silâhlanmışlardı. At yeleli miğferleri vardı.

Çatılarımızın üstünde, yükseklerde süzülüyorlardı[4]. Öldürücü mızraklariyle, açılmış kocaman bir ağız gibi, yedi kapımızın dileklerini tehdid ediyorlardı.

Fakat korkunç ağzının hırsını kanımızla söndüremeden, ve kulelerimizin etrafını Hephaistos'un[5] çıralı alevleri sarmadan kaçtı.

Şimdi kartalın arkasından Ares'in[6] yıldırımları gürlüyor

---

1 İsmene'nin Antigone'ye, yaptığı işte hak verdiği anlaşılıyor. Kendisini ona iştirakten meneden sadece biraz korkak oluşudur.

2 Dirke, Thebai civarında bir pınarın ve bir derenin ismidir.

3 Aiskhylos, "Thebai'ye karşı yedi kumandan" adlı dramında, Argos'luların kalkanlarının beyaz olduğunu söylerler.

4 Argos ordusu yukarda kartala benzetildiği için bu teşbih yapılmıştır.

5 Hephaistos ateş tanrısıdır, thebai'yi himaye ederdi; çam odunundan halk edildiği için bu teşbih yapılmıştır.

6 Ares, harp tanrısıdır (Mars).

ve yaman dövüşen Thebai ejderhasını yenemiyeceğini ona anlatıyordu[1]. Yüksekten atan mağrurlardan nefret eden Zeus, onların coşkun bir nehir gibi saldırdıklarını, ve mânasız bir gururla altın silâlarını şakırdattıklarını görünce, mazgallara ilk tırmanan ve orada zafer naraları atan adama ateşini fırlattı.

Ve o, elindeki meşale, kudurmuş gibi çılgın bir cüretle bize kin ve nefretini haykırmak üzereyken gürültü içinde yuvarlanıp yere düştü. Haklıların kudretli yardımcısı, Harb Tanrısı Tres başkalarına da başka türlü haddini bildirdi. Yedi kapıya yedi kumandan dikilmişti. Mert merde karşıydı. Bunlar silahlarını muzaffer Zeus'a bıraktılar. Yalnız, aynı anadan doğan ve aynı kanı taşıyan iki kişi kin içinde, birbirlerine aynı kuvvette iki mızrak fırlatarak müşterek bir ölümde birleştiler.

Fakat bu sırada şanlı Tanrıça Nike[2] zafer arabalariyle dolu Thebai şehrine neşe içinde tekrar geldi[3].

Bunun için artık bugün harbi hiç düşünmiyelim. Bütün mâbetlere her gece şarkılar söyliyerek gidelim ve danslarıyle Thebai'yi yerinden oynatan Bakkhos bize rehberlik etsin[4].

İşte bakın, Kreon, Menoikeus'un oğlu, yurdun bugünkü hükümdarı. Tanrıların sebebolduğu yehi hadiseler üzerine buraya geliyor. Acaba nasıl bir karar onu, tellâl çağırtarak burada ihtiyar meclisini toplamaya sevk etti?

KREON Yurttaşlarım. Tanrılar, çetin fırtınaların kucağına düşmüş olan şehrimizi tekrar selâmete çıkardı. Ben de şimdi herkesten evvel sizleri buraya topladım. Çünkü Laios'un tahtını ve devletini nasıl her zaman mukaddes tuttuğumuzu ve ondan sonra şehrimizi idare eden Oidipus'a ve o aramızdan

---

1 Thebai ordusunun kalkanlarında bir ejderha resmi vardı.
2 Zafer tanrıçası
3 Thebai zafer arabalarının çokluğu ile meşhurdu.
4 Şarap tanrısı Bakkhos şerefine yapılan bayramlarda bütün şehir halkı dans eder ve yer yerinden oynardı.

ayrılınca da oğullarına nasıl değişmez bir sadakat gösterdiğinizi biliyorum. Şimdi onların ikisi de biribirlerini vurup uğursuz cinayetin eliyle aynı günde ve beraberce öldükten sonra, ölenlerin en yakın akrabası sıfatiyle devletin idaresi ve kırallık tahtı bana kaldı. İdareye ve kanunlara tanış olduğunuzu henüz göstermemiş bulunan herhangi bir adamın fikrini, huyunu ve mizacını bilmek hakikaten güçtür. Benim gözümde, şehrin idaresini eline aldığı halde, her zaman en iyi tedbirlere başvurmaktan çekinen; hatta, korkaklığı yüzünden susmayı tercih eden bir adam dün de, bugün de en fena bir rehberdir; ve yurdunun mefaatlerini ihmal ederek dostlarını düşünen kimse de, benim gözümde pek aşağıdır. Fakat ben - her yerde hazır ve nazır olan zeus şahit olsun ki- vatandaşlarımın saaddetini bozacak bir şeyin yaklaştığını görünce asla susmıyacağım ve vatanımın düşmanlarından kendime dost seçmiyeceğim. Şunu iyi bilirim ki, bizim selâmetimizi gözeten bu vatandır, ve ancak onun emniyetli kucağında sahiden dostlar elde edilebilir. Ben de bu şekilde hareket ederek Thebai'yi yükselteceğim. Oidipus'un oğulları hakkında tellâl vasıtasiyle halka ilân ettirdiğim şey de bununla alâkalıdır. Atalarımın yurdu için ölen Eteokles, kahramanlığının mükafatına müstahak olarak, mezara gömülecek ve ölüler diyarına giden en iyi insanlara yapılan bütün âyinler ona da yapılacaktır. Fakat bütün şehre ilân edildi ki, sürgünden dönerek bu vatanı ve atalarının Tanrılarını ateşe verip yok etmek isteyen, intikamını akrabalarının kaniyle söndürmek ve sizi kölelik zincirlerine vurmak isteyen Polyneikes için hiç kimse matem tutmıyacak ve mezarında âyin yapmıyacaktır. Hayır, cesedi mezara konmıyacak ve köpeklerle kuşlar tarafından iğrenç bir şekilde yenecektir. Bunu böyle istiyorum. Mücrimler hiçbir zaman benden iyilerin gördüğü mükâfatı görmiyecektir. Fakat vatanın iyiliğini isteyen herkes, ölümünde de, hayatında da, benden her zaman en yüksek itibarı görecektir.

KORO BAŞI - Ey Kreon, Menoikeus'un oğlu, demek şehrimizin dostu ile düşmanını biribirinden ayrı tutmak istiyorsun! Ölüler hakkında da, biz yaşıyanlar hakkında da her emri vermek senin elindedir.

KREON - Siz de benim emirlerimin gözcüsü olun.

KORO BAŞI - Bu işi bizden daha gençlerin sırtına yükle.

KREON - Ölüyü kimin bekliyeceği tâyin edildi.

KORO BAŞI - Öyleyse neden bunu başkalarına da emrediyorsun?

KREON - Emrime aykırı hareket edilmesine mani olmak için.

KORO BAŞI - Hiç kimse bile bile ölüme atılacak kadar çılgın değildir.

KREON - Doğru, böyle bir şey yapanın cezası ölümdür. Fakat kazanç hırsı çok defa insanları felâkete sürüklemiştir.

(Bir muhafız gelir.)

MUHAFIZ - Efendimiz, buraya nefesim kesilmiş bir halde geliyorsam, bunun hızlı koşmaktan olduğunu söyliyecek değilim. Büyük bir endişenin doğurduğu tereddütler beni sık sık, yolumdan alıkoydu ve tekrar geri dönmek için, sık sık durakladım. Çünkü ruhum mütemadiyen bana şöyle diyordu: Bedbaht, cezanı bulmaya mı gidiyorsun? Sefil daha duruyor musun? Kreon bunu başka birinden duyarsa onun hiddetinden nasıl kurtulursun? Kendi kendime böyle mücadelelerde bulunarak güçlükle ilerlerdim ve bu kısa yolu bu kadar uzattım. Fakat nihayet buraya, sana gelmek kararı galebe çaldı. Fena bir haber de getirsem, söylemek lâzım. Çünkü sımsıkı sarıldığım bir tek ümidim var. Alnımda yazılı olandan başkası başıma gelmez.

KREON - Ne var? Seni bu kadar telâşa düşüren nedir?

MUHAFIZ - Evvelâ bırak da başıma gelenleri anlatayım! Bu işi ben yapmadım, yapanın kim olduğunu da görmedim. Beni bu yüzden cezalandırmak haksızlık olur.

KREON - Pek ihtiyatlı konuşuyorsun, ve anlatacaklarına pek dolambaçlı yollardan gidiyorsun. herhalde iyi bir haber getirmedin.

MUHAFIZ - Evet. İnsan fena haberleri kolay kolay söyliyemiyor.

KREON - Ne söyliyeceksen söyle, sonra buradan çekil git.

MUHAFIZ - Söylüyorum işte; biraz evvel meçhul biri ölüyü, cesedine kuru toprak serperek ve âdetlerin emrettiği şekilde takdis ederek gömdü. Sonra ortadan kayboldu.

KREON - Ne dedin? Dünyada kim bunu yapmaya cesaret edebilir?

MUHAFIZ - Bilmiyorum, ortada ne kazılmış bir yer, ne de küreklenmiş bir toprak vardı. Yer kaskatı idi. Ne tekerlek izleri, ne de bir çatlak görünüyordu. Bu işi yapan hiçbir iz bırakmamıştı. Sabahın ilk nöbetçisi bize bunu gösterdiği zaman şaşırdık, hayret içinde kaldık. Çünkü ölü orada tanınmaz bir halde yatıyordu. Gömülü değildi, yalnız cezayı hafifletmek ister gibi, ince bir toz tabakasiyle örtülmüştü. Cesedi bürüklemeğe gelmiş hiçbir vahşi hayvanın, hiçbir köpeğin izi görülmüyordu. O zaman herkes hiddetle birbirine bağırmıya başladı. Her nöbetçi öteki nöbetçiyi kabahatli buluyordu, ve nerede ise dövüşmeğe kadar varacaklardı. Buna mani olacak kimse de yoktu. Çünkü orada bulunan herkes kabahatli idi; fakat kimsenin bu karanlık işteki alâkasını ispat etmeğe imkân yoktu. Hiçbirimizin bunu yapmadığını, böyle bir şey yapmayı tasarlıyan ve yapan bir kimse ile bildik olmadığımızı ispat için kızgın demiri taşımağa, ateşin içinden geçmeğe, tanrılara yemin etmeğe hazırdık. Nihayet, araştırmadığımız hiçbir taraf kalmadıktan sonra, aramızdan biri bir teklifte bulundu ve herkesin yüzü korkudan toprağa çevrildi. Çünkü kendisine itiraz edecek halde değildik. Fakat dediğini yaparsak ne faydası olacağını da bilmiyorduk. Hiçbir şey saklamadan gelip

sana bütün felâketi anlatmamızı söylüyordu. Bu fikir kabul edildi. Fakat kura çekildiği zaman kader bu işi ben zavallıya yükledi. İşte, istemiye istemiye geldim ve istenmediğimi de biliyorum. Çünkü fena haber getirenleri hiç kimse sevmez.

KORO BAŞI - Efendimiz, deminden beri bir şey düşünüyorum; bu işi bir Tanrı yapmış olamaz mı?

KREON - Sus, hiddetimi taşırmadan sus! Sonra ihtiyar olduğun kadar da budala olduğun meydana çıkacak. Söylediklerin tahammül edilmez bir şey: gûya Tanrılar böyle bir ölüyle alâkadar olurlarmış! Etrafı sütunlarla çevrili mâbetleri bütün adaklariyle birlikte alevler içinde yakmaya, memleketi ve kanunları yıkmaya gelen böyle bir adamı, hizmetine mükâfat olarak, tanrılar toprağın altına kabul ederler mi sanıyorsun? Tanrıların kötülere itibar ettiğini ne zaman gördün? Hayır, böyle bir şey olamaz. Biraz evvel şehirde bazılarının memnuniyetsizliklerini saklıyarak arkamdan homurdandıklarını, gizlice kafalarını salladıklarını ve sadık tebaalar gibi başlarını boyunduruğa uzatmadıklarını gördüm. Anlıyorum ki onlar muhafızlara para vererek bu fena işe sürüklenmişler. Çünkü insan oğlunun hiçbir icadı para kadar fesat verici değildir. Ülkeleri harap ve yerle bir eden odur; dessaslığı öğreterek mertliği bozar ve böylece asil ruhları fenalığın menfur yoluna saptırır. İnsanları her türlü hileye başvurdurur ve onlara her günahı işletir. Fakat para hırsiyle bu işi yapanlar, ergeç, müstahak oldukları cezaya çarpılacaklardır. İşte, saygı beslediğim Zeus'un ismi üzerine yemin ederek sana derim ki; eğer o ölüyü kimin toprakla örttüğünü meydana çıkarmaz ve kendisini önüme getirmezseniz, sizi sadece öldürmekle kalmıyacağım; evvelâ, bu cinayeti itiraf edinceye kadar, ayaklarınızdan diri diri astıracağım; böylece bundan sonra mükâfatın nede aranılacağını bilerek ona göre peşinden koşarsınız ve şunu öğrenirsiniz: Nerden geldiğine bakmaksızın kazanç peşinde koşmak doğru değildir. Çünkü meşru olmıyan kazanç-

lar insana saadet getirmek şöyle dursun, onu büsbütün felâkete sürükler.

MUHAFIZ - Bir kelime söylememe müsaade eder misin, yoksa gideyim mi?

KREON - Görmüyor musun, sözlerin beni ne kadar taciz ediyor!

MUHAFIZ - Kulaklarını mı, yoksa ruhunu mu?

KREON - Istırabımın yerini öğrenip ne yapacaksın?

MUHAFIZ - Çünkü bu işi yapan senin kalbini yaraladı, ben sadece kulaklarını.

KREON - Sen yaratılıştan geveze bir adammışsın.

MUHAFIZ - Fakat bu işi yapan adam ben değilim.

KREON - Sensin, para için kendi canını bile feda ettin.

MUHAFIZ - Eyvah! yanlış yere şüphe altında kalmak, ne kadar feci!

KREON - Boş yere çeneni yorma.. Fakat bu işi yapanları itiraf etmeseniz bile, bu menfur kazanç düşkünlüğünün insana yalnız zarar verdiğini itirafa mecbur kalacaksınız.

(Gider.)

MUHAFIZ - Ah, onu bir bulabilsek. Fakat yakalanır mı, yakalanmaz mı? Bu talihin bileceği şey. Her ne olursa olsun, beni bir daha burada göremiyeceksin! Çünkü hiç ummadığım ve inanmadığım halde kurtulduğum için tanrılara minnet ve şükran borçluyum.

(Çıkar.)

KORO - Birçok kudretli şeyler vardır, fakat hiçbiri insan kadar kudretli değildir. İnsan, karanlık denizlerin üzerinde, fırtınalı lodos rüzgâriyle kabaran dalgaları aşarak, gürültüler arasında yoluna gider.

Toprağı, bu ebedi ve yorgunluk bilmiyen tanrıyı bile yorar, kuvvetli atların çektiği sapanı dolaştırarak her sene onun bağrını altüst eder.

Şunu çok bilmiş insan, gamsız kuş sürülerini, ormandaki yırtıcı hayvanları, denizdeki türlü mahukları ipten örülmüş ağlarla tuzağa düşürür. Dağın yabani hayvanını zekâsiyle yola getirir, atın yeleli başına koşum, kimseye râm olmıyan dağ boğasının boynuna boyunduruk geçirir.

Bunlardan başka, konuşmayı, yüksek düşüncelerine kanad vermeği, ülkeler idare etmeği, soğuk gecenin kırağısından, rüzgârın savurduğu yağmurun oklarından korumayı öğrenmiştir. Her tedbiri bilir, önüne çıkan hiçbir şeyden şaşırmaz. Yalnız ölümden nereye kaçacağını bilemiyecektir; fakat en devasız dertlerin bile devasını bulmuştur.

Akıllara hayret veren hünerleriyle bazan iyiye, bazan kötüye sapar. memleketin kanunlarına, tanrıların mukaddes adaletine kim uyarsa devletin büyüğü o olur. Fakat küstahlığa sapan ve yersiz hiddete kapılan, hiçbir ülkenin malı değildir.

Böyleleri benimle bir çatı altında bulunmasın ve benimle aynı duyguyu taşımasın.

(Antigone ile Muhafız görünürler.)

KORO BAŞI - Ne inanılmaz şey! Bir mucize mi görüyorum? Tanıdım, artık inkâr edebilir miyim? Antigone, Oidipus'un, bedbaht bir babanın, bedbaht çocuğu. Ne oluyor? Yoksa hükümdarın emrine aykırı hareket ettiğin için mi seni böyle tutup getiriyorlar? Böyle bir çılgınlık yaparken mi yakalandın?

MUHAFIZLAR - İşte o işi yapan budur. Ölüyle meşgul olurken yakaladık. Kreon nerede?

KORO BAŞI - İşte, sarayından çıkıp tam zamanında geliyor.

KREON - Ne oluyor? Neden tam zamanında geliyor muşum?

MUHAFIZ - Efendimiz, insan asla yeminle kendini bağlamamalı. Çünkü düşünüp kararından vazgeçiyor ve yalancı çıkıyor. İşte ben de, senin gazabının korkusuyla buradan gittiğim zaman, çabuk çabuk yanına dönmemek için sıkı yeminler etmiştim; fakat hiç beklemediğim, aklımdan bile geçirmediğim

ve bütün başka sevinçlerden daha üstün bir sevinç içinde, biraz evvel ettiğim yemine rağmen, bak yine geldim. Mezar başında uğraşırken yakalanan bu kızı da beraber getirdim. Bu sefer kura filân çekmedik, doğrudan doğruya bana teslim edildi. Efendimiz, artık onu al, kendin sorguya çek, ne istersen yap. Ben, kabahatsiz olduğum için, cezadan da pek haklı olarak kurtuluyorum.

KREON - Getirdiğin bu kızı nerede ve nasıl yakaladın?

MUHAFIZ - Ölüyü gömmek istiyordu. Hepsi bu kadar.

KREON - Bundan emin misin? Ne dediğini biliyor musun?

MUHAFIZ - Mezardan mahrum ettiğin adamı gömerken gördüm. Açık ve sarih olarak anlatabildim mi?

KREON - Nasıl gördünüz ve nasıl yakaladınız?

MUHAFIZ - Nasıl olduğunu dinle öyleyse: Hiddetinin korkusiyle dehşet içinde kalarak oraya döndüğüm zaman, ölünün vücudunu örten tozları süpürdük ve cesedi tamamen meydana çıkardık. Sonra ölüden yayılan kokuyu duymamak için rüzgâra arkamızı vererek bayırın kenarına oturduk. Hepimiz tetikte idik ve her hangi birisi vazifesinde kusur edecek olursa hemen küfürü basıp kendisine ihtar ediyorduk. Güneş öğle vakti mavi gök ortasında ışık saçıp etrafı kavuruncaya kadar böyle devam etti. Tam bu sırada âni olarak bir kasırga koptu, yerden tozları kaldırdı, gökyüzüne savurdu; yakındaki ormanın yapraklarını koparıp dağıttı. Tanrıların bu âfetine gözlerimizi kapayıp boyun eğdik. Fakat uzun bir zaman sonra rüzgâr sakinleşince bu genç kız göründü. Döndüğü zaman yuvasını boş ve yavrularını kaçmış bulan bir dişi kuş gibi keskin feryatlar çıkarıyordu. Ölüyü böyle çıplak görünce yüksek sesle ağlıyor ve bunu yapanlara müthiş lânetler savuruyordu. Hemen elleriyle kuru toprak getirdi ve güzel tunç testisinden üç defa su dökerek ölünün vücudunu takdis etti. Bunu görünce derhal fırladık, hiç ürkmiyen, gözünü bile kırpmıyan kadını yakaladık; hem bundan evvelki işten, hem

de bu işten dolayı suçlu tuttuk. Fakat o inkâra falan sapmadı. Buna hem sevindim, hem de içim acıdı. Çünkü felâkete sürüklemek acı bir şey. Ama bütün bunların o kadar ehemmiyeti yok. kendi canımı kurtardım ya, bana bu yeter.

KREON - Sen, başını eğip duran! Bu işi yaptığını itiraf mı yoksa inkâr mı ediyorsun?

ANTİGONE - ben yaptım, itiraf ediyorum, hiçbir şeyi inkâr etmiyorum.

KREON - *(Muhafıza)* - Çekil buradan, istediğin yere gidebilirsin, ağır bir ithamdan kurtuldun; hürsün! *(Muhafız çıkar, Antigone'ye)* Şimdi sen söyle, fakat kısa kes; bu işi yasak eden emrimi biliyor muydun?

ANTİGONE - Biliyordum. Nasıl bilmem? Herkese ilân edildi.

KREON - Demek buna rağmen benim emrime karşı gelmeğe cüret ettin?

ANTİGONE - Fakat bana bu emri veren Zeus[1] değildi, Hades'te[2] hüküm süren Dike'de[3] biz fânilere böyle bir nizam yüklememişti. Ve senin emirlerinde, insan sözlerini tanrıların yazılmamış, değişmez kanunlarından daha üstün yapacak bir kudret bulunduğunu zannetmiyorum. Çünkü bu kanunlar yalnız dün ve bugün yaşamıyorlar, bunlar ebediyen merîdirler ve ne zamandan beri mevcut olduklarını bilen yoktur. Bunun için, insanların mânasız arzularından yılarak, yarın tanrıların cezasına çarpılmak istemiyordum. Günün birinde öleceğimi

---

1 Zeus, (Lâtinlerde: Jupiter) eski Yunan tanrılarının en büyüğüdür. Yunan tanrıları arasında, mahiyet itibariyle, diğer dinlerin tanrılarına benziyen yalnız Zeus'tur.

2 Hades, ölüm tanrısı, aynı zamanda ölülerin ruhlarının gittiği yeraltı dünyası mânasına da gelir; bazan doğrudan doğruya ölümü de ifade eder. Bir ismi de Pluton'dur.

3 Dike, hak ve adalet tanrısı. Zeus ile karısı Themis'in çocuğu. Aynı zamanda ölülerin de hakkını koruduğu için yeraltı dünyasında bulunur ve intikam perileri olan Eriny'leri ölülerin öcünü almağa gönderirdi.

senin tellâlın bağırmazdan evvel de biliyordum. Şimdi ölüm beni vaktinden evvel alırsa benim için bir kazançtır. Çünkü, benim gibi binlerce üzüntü içinde yaşayıp giden biri için ölüm bir kazanç değil de nedir? Bahtımın bu şekilde tecellisini görmek benim için acı bir şey olmaz; fakat beni doğuran ananın oğlunu mezarsız kalmış görmek herhalde acı olurdu. Ölüm acı değildir. Eğer, yaptığım iş sana çılgınlık gibi geliyorsa, varsın bir çılgın beni çılgınlıkla itham etsin!

KORO BAŞI - Babasının âsi ruhu kızında kendini gösteriyor; felâket karşısında boyun eğmeyi öğrenmemiş.

KREON - Fakat şunu bil ki, bu mağrur dik başlılık çabuk kırılır. Ateşte fazla su verilerek sertleştirilen en sağlam çeliğin daima daha çabuk kırılıp parçalandığını herhalde görmüşsündür. Bilirim ki dizginler kısa tutulduğu zaman atın azgınlığı çabuk yatışır. Başkalarının emri altında yaşıyanların kendilerini büyük bir şey zannetmeleri doğru değildir. Fakat bu kadın, şehrin umumi kanunlarını ayaklar altına alırken, nasıl bir taşkınlık yaptığını biliyordu. Hele bu işi yaptıktan sonra yaptığı işten öğünmesi ve bana küstahça cevaplar vermesi iki kat taşkınlıktır. Eğer bu cüreti cezasız kalırsa o zaman hakikaten ben kadın olmuş olurum, o da erkek. Hayır, varsın kızkardeşimin çocuğu, varsın çatımın altında Zeus'a ibadet edenlerin bana en yakını olsun, ne kendisi, ne de kızkardeşi korkunç âkibettelerinden kurtulamıyacaklardır. Kızkardeşini de bu gömme işini beraber hazırlamakla ittiham ediyorum. Onu da buraya çağırın. Biraz evvel evde, aklı başından gitmiş gibi, şuraya buraya koştuğunu gördüm. İşte insan ruhu, karanlıkta kurnazca hazırladığı hileleri, böyle vaktinden evvel meydana vuruverir. Fakat, fena bir iş yaparken yakalanıp da bu işi asîl bir çehre ile süslemek isteyenlerden daha çok nefret ediyorum.

ANTİGONE - Bana ölümden daha kötü bir şey mi yapmak istiyorsun?

KREON - Hayır, hiçbir şey! Bu olduktan sonra benim için her şey oldu demektir.

ANTİGONE - Öyleyse ne bekliyorsun? Sözlerinde beni memnun edecek bir taraf yok, olmayacak da; benim sözlerim de her halde senin hoşuna gitmiyor. Fakat buna rağmen ben, kendi öz kardeşimi mezara koymuş olmak gibi asîl bir şerefi başka nerde kazanabilirdim? Buradakilerin hepsi, ağızlarını korku bağlamış olmasa, bunu doğru bulduklarını söylerdi. Fakat hükümdarın da birçok imtiyazları vardır ve bu arada keyfinin istediğini söylemek ve yapmak da elindedir.

KREON - Thebai'liler arasında bunu böyle gören yalnız sensin.

ANTİGONE - Hepsi böyle görüyorlar, fakat korkudan dillerini tutuyorlar.

KREON - Bunlardan ayrı düşündüğün için utanmıyor musun?

ANTİGONE - Öz kardeşimize saygı göstermekte utanacak ne var?

KREON - Onunla döğüşüp ölen de bir kardeşin değil miydi?

ANTİGONE - Aynı ananın ve aynı babanın oğluydu.

KREON - Ötekine karşı alâka göstermekle buna karşı günaha girmiyor musun?[1]

ANTİGONE - Mezarında istirahat eden böyle hüküm vermiyecektir.[2]

KREON - Fakat sen ona da, bir günahkâra karşı gösterdiğin hürmeti gösterirsen?

ANTİGONE - Onunla beraber ölen bir kardeşti, bir köle değil.

KREON - Birinin koruduğu bu memleketi öteki harabediyordu.

ANTİGONE - Olsun, Hades ikisi için de aynı mezar hakkını tanır.

KREON - Ama orada da iyi adam kötü adamla müsavi muamele görmeyi istemez.

---

1 Öteki: Poyneikes, Bu: Eteokles.

2 Eteokles dini merasimle gömülmüş, yani ebedî rahata kavuşmuştu.

ANTİGONE - Ölüm diyarında da böyle bir kaide olduğunu bana kim söyliyebilir?

KREON - Düşmanımız bizim için hiçbir zaman, hattâ ölümünden sonra bile, dost değildir.

ANTİGONE - Ben dünyaya, kin değil, sevgi paylaşmaya geldim.

KREON - İkisini'de sevmek istiyorsan, onların yanına gidersin; ben sağ kaldıkça bir kadının hükmü altına girmem.

(İki hizmetkâr İsmene'yi getirirler.)

KORO BAŞI - Bakın, İsmene kapıdan çıkıyor, kızkardeşi için sevgi yaşları döküyor. Alnını saran siyah bir bulut al yüzünü değiştirmiş; sevimli yanakları ıslanmış.

KREON - Ah yılan ah! Kendi evimde sessizce dolaşıp kanımı emdiniz. Bilmiyerek tacımın tahtımın iki melûn düşmanını beslemişim. Gel buraya! Bu işteki alâkanı itiraf ediyor musun? Yoksa hiç kabahatin olmadığına yemin eder misin?

İSMENE - Eğer kardeşim kabul ederse, ben bu işi yaptım! Onunla beraberdim, suçunu beraber yükleneceğim.

ANTİGONE - Hayır, Dike seni bundan meneder. Ne sen bu işi yapmak istedin, ne de ben seni bu işe karıştırdım.

İSMENE - Fakat şimdi felâkete sürüklendin, artık hiç çekinmeden bu acı yolculukta senin yanında bulunabilirim.

ANTİGONE - Bu işi kimin yaptığını Hades ve ölüler biliyorlar. Ben, yalnız lâfta dost olan dostları sevmem.

İSMENE - Ah kardeşim, beni seninle beraber ölmek ve o ölüye karşı borcumu ödemek şerefinden mahrum etme.

ANTİGONE - Benimle beraber ölemezsin ve yapmadığın bir işi de kabullenemezsin. Benim ölümüm yeter.

İSMENE - Sensiz bir hayatı istiyebilir miyim?

ANTİGONE - Bunu Kreon'a sor. Bütün derdin oydu.

İSMENE - Sana bir faydası olmadıktan sonra ne diye beni böyle kırıyorsun?

ANTİGONE - Seninle alay ediyorsam bunu üzülerek yapıyorum.

İSMENE - Peki ama, şimdi sana nasıl yardım edebilirim?
ANTİGONE - Kendini kurtar. Kurtulursun seni kıskanmam.
İSMENE - Yazık bana... Senin bahtını paylaşamıyacak mıyım?
ANTİGONE - Sen hayatı seçmiştin, ben ölümü.
İSMENE - Fakat neden böyle yaptığımı da senden saklamamıştım.
ANTİGONE - Sana o türlü hareket etmek doğru göründü, bana da başka türlü.
İSMENE - Ama şimdi bu cürmün kabahati ikimizde de aynı derecede.
ANTİGONE - Üzülme, sen daha yaşıyorsun. Fakat ben, ölülerimin hizmetine hasredebilmek için, ruhumu çoktan ölüme teslim ettim.
KREON - Zannedersem bu kızlardan bir tanesi şimdi çıldırdı, öteki zaten eskiden beri deliydi.
İSMENE - Efendimiz, tabiatın bize verdiği akıl, felâket karşısında dayanamıyor, kaçıp gidiyor.
KREON - Kötülerle birlik olup kötülük hazırlayan senin aklık gibi.
İSMENE - Kardeşim olmadıktan sonra yalnız başıma ben bu hayatı ne yapayım?
KREON - Onun ismini ağzına alma... O artık yaşamıyor ki!
İSMENE - Kendi öz oğlunun nişanlısını mı öldüreceksin?
KREON - Sabanı olan sürecek başka tarla bulur.
İSMENE - Fakat bunlar gibi sevgi bağiyle bağlanmış olmaz.
KREON - Oğluma kötü bir kadın almak ha?.. Böyle şeyler benden uzaktır.
İSMENE - Haimon, sevgilim[1], baban seni nasıl tahkir ediyor!
KREON - Artık yeter, sen bu evlenme hikâyesiyle canımı sıkıyorsun.

---

1 Bazıları bu cümleyi İsmene'den ziyade Antigone'ye yakıştırmaktadır. Fakat Antigone'nin sert ve kapalı mizacı hislerini böyle açıkça söylemesini pek muhtemel göstermiyor.

KORO BAŞI - Demek onu kendi oğlunun elinden çekip alacaksın?

KREON - Onların birleşmesine Hades mâni olacak.

KORO BAŞI - Ölümünün kararlaştığı görülüyor.

KREON - Sence ve bence kararlaştı. Artık vakit geçirmeğe gelmez. Köleler! Bunları içeri götürün; bundan sonra evde kapansınlar ve serbest dolaşamasınlar. Çünkü en pervasız insanlar bile, Hades'in hayatlarını tehditettiğini görünce kaçmıya kalkarlar.

(Antigone ile İsmene'yi götürürler.)

KORO - Hayatında ıstırabı tatmıyan ne mesuttur. Kimin yuvası bir kere tanrıların lânetiyle sarsılırsa artık felâketin sonu gelmez, nesilden nesile yürür gider. Trakya boralarının nefesiyle[1] sular karanlık derinliklerine kadar sarsıldığı zaman, azgın deniz böyle çalkalanır. Fırtına, denizin kara kıvrımlarını karıştırıp yüze çıkarır ve coşkun suların dövdüğü sahiller inler ve gürülder.

Eski zamanlardan beri Labdakosların[2] soyunda ölülerin ıstırabına daima yeni ıstıraplar katıldığını gördüm. Hiçbir nesil kendinden sonraki nesle kurtuluş getirmiyor. Biz tanrı onları boyuna yere çalıyor, onlara aman vermiyor. Bu soyun son evlâdı, Oidipus'un sarayında ümit ışığı ile sarılı olarak yaşıyordu; şimdi yeraltı tanrılarının kanlı tozları, delice sözler ve çılgın bir ruh bi ışığı söndürüyor.[3]

---

1 Poyraz rüzgârı, Trakya istikametinden gelen bu rüzgâr Yunanistanda hem denizcileri, hem de çiftçileri çok korkuturdu.

2 Labdakos, Laios'un babası ve Oidipus'un dedesidir.

3 Metnin aslında bu mısralar karanlık ve nakıstır. Söndürmek fiilî yoktur, manayı anlaşılabilir hale getirmek için tarafımızdan ilâve edilmiştir. "Yeraltı Tanrılarının kanlı tozları" ndan, Antigone'nin Polyneikes'in cesedine serptiği toprak kastediliyor. Bu toprak ölünün yaralarından sızan kanlarla karıştığı için "kanlı" sıfatı kullanılmıştır. "Delice sözler" tâbiriyle Antigone'nin Kreon'la münakaşasında, kullandığı sert lisan, ve "çılgın ruh"la da, hiddetinden gözü kararan Kreon'un hali tasvir ediliyor.

Ey Zeus, senin kudretine insan gururu nasıl karşı koyabilir? Bu kudreti, ne her zaman taze olan uyku, ne de Tanrıların gönderdiği ve süratle geçip giden aylar zaptedebilir. Ey dünyalar hâkimi, ebedî gençliğe ermiş Tanrı! Sen göz kamaştırıcı ışıklara dalmış Olympos'ta[1] oturuyorsun; ve gelecekte de, geçmişte de, daima şu kanun yürüyecektir: Hayatta hiçbir büyük saadet felâketsiz gelmez.

Bir yerde karar etmiyen ümit, bazıları için ömürlerinin bir tesellisi, bazıları için de bir serap, cazip arzuların bir rüyasıdır. Bu ümidin kucağına düşen kimse, kızgın ateşe ayağını basıncaya kadar, hiçbir şeyin farkında olmaz ve şu meşhur sözde bir hikmet vardır:[2]

Tanrı bir kimsenin ruhunu felâkete atacağı zaman o kimseye kötü şeyler iyi gibi görünür; o zaman felâketin gelmesine pek az zaman kaldı demektir. *(Haiman gelir.)*

KORO BAŞI - Bak, oğlun, neslinin son konçası Haimon şurada göründü. Nasıl? yoksa nişanlısı Antigone'nin başına gelecek-lerden korkarak ve bozulan izdivacına üzülerek mi buraya geliyor?

KREON - *(Koro Başına)* - Şimdi bunu kâhinlerden daha açık olarak görürüz. *(Haimon'a)* Oğlum, nişanlın hakkında verilen hükmü duyduğun için bana kızarak mı buraya geliyorsun? Yoksa, ne yaparsa yapsın, babanı sevmekte devam ediyor musun?

HAİMON - Baba, ben seninim! Ve sen çok akıllı olduğun için daima senin gösterdiğin yolda gitmek isterim. Çünkü hiçbir izdivaç, beni iyiliğe götürmek için göstereceğin yollarından daha kıymetli değildir.

KREON - Evet oğlum, işte, kalbindeki hisler hakikaten böyle olmalı. Her şey babaların düşünce ve kararlarına uymalı. İn-

---

1 Olympos, şimalî Yunanistan'da bir dağ, 2985 metre yüksekliğindedir. Eski Yunan Tanrıları bu dağda otururlar.

2 Bu vecizenin kime ait olduğu malum değildir.

sanlar işte bunun için, evlerinde kendilerine itaat eden oğullardan bir nesil türesin de, babaları gibi, düşmanlara karşı koysunlar ve dostlara hürmet etsinler diye dua eder. Fakat işe yaramaz bir sürü çocuk yetiştiren adam, söyle oğlum, başına dert almaktan ve düşmanlara maskara olmaktan başka ne elde etmiştir? Bunun için evlâdım, boş bir zevk uğruna ve kadın yüzünden aklını kaybetme, bu karıyı eve ve koynuna aldıktan sonra ortada soğuk bir kucaklaşmadan başka bir şey kalmıyacağını iyi düşün. Dünyada bizi kötü bir dosttan daha çok yaralıyan ne vardır? Hayır, bu kadını bir düşman gibi nefretle kov; bırak kendine Hades'te koca arasın. Çünkü bütün şehirde yalnız onu, emirlerime açıkça karşı gelirken yakaladım. Şehrin karşısında yalancı çıkmak istemem; onu öldüreceğim. Bırak intikam için Zeus'a yalvarsın, akrabalıktan bahsetsin. Ben kendi soyumda itaatsizliğe meydan verirsem, yabancıları nasıl yola getiririm? Çünkü ancak kendi evinde hâkim olduğunu gösteren bir adam devlet idaresinde doğru dürüst iş görebilir. Fakat kanunlara karşı duranlar ve itaat etmeleri icabeden kimselere emretmeğe kalkanlar benden yüz bulamıyacaklardır. Hayır, memleket kimi başa getirdiyse, ona küçük, büyük, doğru, yanlış, her şeyde itaat edilmelidir. İşte böyle bir adama tam manâsiyle itimadedebilirim, çünkü o hem iyi idare eder, hem de güzel idare edilir ve mızraklara sâf olup hücuma kalkıldığı zaman da, insanın yanında iyi ve vazifesini bilir bir arkadaş olarak dayanır. Fenalıkların en büyüğü başıboşluktur; devletleri inkıraza götürür, ocakları söndürür. Muharebede mızraklarla döğüşürken yerini bırakıp kaçar. Halbuki safların sıkı olduğu yerde, itaat sayesinde, binlerce insan tehlikeden kurtulur. Bunun için nizamı muhafazaya çalışalım ve bir kadının karşısında boyun eğmiyelim. Çünkü, öleceksek, bir erkek elinde ölmek daha iyidir. Hiçbirzaman bir kadının bizi yendiği söylenmemelidir.

KORO BAŞI - Efendimiz, ihtiyarlık aklımızı başımızdan almadıysa, söylediğin şeyler bize doğru görünüyor.

HAİMON - Baba, Tanrılar bize yeryüzündeki nimetlerin en büyüğü olan aklı vermiştir. senin bu sözlerinde hakikat bulunmadığını söyliyemem ve bu hakikatı anlamamazlık edemem. Fakat herhalde başka yollarda da hakikat bulunabilir. Etrafındaki her şeyi görmek, herkesin ne dediğini, ne yaptığını, neden şikâyet ettiğini işitmek senin için her zaman mümkün olmaz. Çünkü halktan bir adam, hoşuna gitmiyecek bir şeyi senin yüzüne karşı söylemekten korkar. Fakat ben, şehir halkının bu genç kız için nasıl yanıp yakıldığını gizliden gizliye duyabiliyorum: Bütün kadınların en mâsumu olan bu genç kızın böyle âsil bir hareketten dolayı feci bir şekilde öldürüleceğini söylüyorlar. "Kanlı bir döğüşte ölen bir tanecik sevgili kardeşini mezarsız ve aç köpeklerle yırtıcı kuşların elinde bırakmıyan bu kadın altın bir şeref mükâfatına lâyık değil midir?" diye halk karanlıkta birbirine fısıldıyor. Baba, seni lekesiz bir saadet içinde görmek bence bütün dünyanın hazinelerinden daha kıymetli ve daha zevklidir. Bir oğul için babasının selâmetinden ve bir baba için de evlâdının coşkun saadetinden daha gurur verici bir ziynet var mıdır? Ne olur, ısrarla bir noktaya saplanıp yalnız senin istediğin şeyin doğru ve bunun dışında her şeyin yanlış olduğunu kabul etme. Çünkü yalnız kendisinin akıllı olduğunu, kendisindeki talâkat ve zekânın başka kimsede bulunmadığını zannedenlerin içlerinin bomboş olduğu pek çabuk meydana çıkmıştır. Hayır, başkalarından bir şey öğrenmekle ve dikkafalı olmamakla hiçbir akıllı adamın şerefi azalmaz. Suları kabaran sellere bak; cereyana uyup eğilen ağaçlar dallarını kurtarırlar, fakat karşı duranlar kökleriyle beraber sökülüp atılırlar. Gemisinin yelkenlerini gerip asla gevşetmek istemiyenler alabora olurlar ve yolculuklarına tersine dönmüş teknelerinin üzerinde devam ederler. Bunun için kararını değiştir, hiddetinden vaz-

geç. Eğer benim gibi genç bir adamın öğretici bir şey söylemesine müsaade edilse, derdim ki; gerçi bir insan için en büyük şeref, her şeyin doğrusunu görecek şekilde akıllı yaratılmaktır, fakat bu pek azlarına nasibolduğu için, doğru sözü dinlemek de iftihar edilecek bir şeydir.

KORO BAŞI - Efendimiz, iyi bir şey söylediyse onu dinlemelisin. Sen de babanı dinlemelisin, çünkü ikiniz de güzel konuştunuz.

KREON - Demek artık ihtiyarladığım için bu delikanlıdan akıl öğreneceğim?

HAİMON - Bu ayıp değil ki. Benim henüz genç de olsam, sen yaşa değil işe bak.

KREON - İşe mi? Serkeşlere saygı göstermek de bir iş mi?

HAİMON - Fena bir iş yapana saygı gösterilmesini asla istemem.

KREON - Antigone'nin yaptığı çılgınlık değil de neydi?

HAİMON - Bütün Thebai halkı bu işte senin aksine düşünüyor.

KREON - Nasıl devlet idare edileceğini bana halk mı öğretecek?

HAİMON - Bak, şimdi kendin pek delikanlıca konuşuyorsun!

KREON- Bu memlekette ben kendime mi hükmedeceğim, yoksa başkalarına mı?

HAİMON - Bir kişinin malı olan devlet, devlet değildir.

KREON - Devlet, onu idare edenin değil midir.

HAİMON - Ancak bir çölde tek başına hâkim olabilirsin.

KREON - Görüyorum ki, bu da o kadınla birlik olmuş.

HAİMON - Eğer sen kadınsan doğru! Çünkü yalnız senin için üzülüyorum.

KREON - Edepsiz! Bunun için babanla çekişiyorsun değil mi?

HAİMON - Haksız bir iş yapmak üzere olduğunu görüyorum.

KREON - Hükümdarlık haklarını mukaddes tutuyorsam yanılıyor muyum?

HAİMON - Tanrıların haklarını çiğnedikten sonra ötekinin mukaddesliği kalır mı?
KREON - Bir kadının kölesi olmak... Ne iğrenç bir düşünce!
HAİMON - Benim böyle bir ayıp işlediğimi asla görmiyeceksin.
KREON - Fakat bütün sözlerin hep o kadını kurtarmak için!
HAİMON - Aynı zamanda seni, beni ve Yeraltı tanrılarını düşünüyorum!
KREON - O yaşadıkça hiçbir zaman senin karın olmıyacak.
HAİMON - Şu halde ölür ve ölürken başkalarını da ölüme sürükler!
KREON - Küstah, bir de tehdide kalkışıyorsun ha?
HAİMON - Mânasız bir hükme itiraz etmek tehdit midir?
KREON - Başkalarına akıl öğrettiğine pişman olacaksın, akılsız mahlûk!
HAİMON - Babam olmasaydın, "senin aklın yok" derdim.
KREON - Bir kadının kölesi! Karşımda zevzeklik edip durma!
HAİMON - Hep söylemek istiyorsun ve hiç dinlemek istemiyorsun!
KREON - Sahi mi? Şu Olympos şahit olsun ki,[1] benimle böyle edepsizce alay ettiğini herhalde yanına bırakmıyacağım. O kaltağı buraya getirin; burada, nişanlısının gözü önünde, onun yanıbaşında gebersin.
HAİMON - Hayır, hiçbir zaman benim yanımda ölmiyecek, bunu aklından çıkar! Beni de bundan sonra hayatında asla görmiyeceksin! O zaman dalkavuk dostlarınla beraber istediğin azgınlığı yap! *(Çıkar.)*
KORO BAŞI - Efendimiz, delikanlı hiddetle çıkıp gitti; böyle ıstırapla coşan hisler insanı büyük fenalıklara sürükliyebilir.
KREON - Bırak gitsin ve insan kuvvetinin dışında işler yapsın! Bu kızları başlarına gelecekten kurtaramıyacaktır.

---

1 Yani, Olympos'taki tanrılar şahit olsun ki.

KORO BAŞI - Demek ikisini de öldürmeğe karar verdin?

KREON - Hayır, bu işte âlakası olmıyanı değil... İyi aklıma getirdin!

KORO BAŞI - Peki, ötekini?... Onu ne şekilde öldürmeyi düşünüyorsun?

KREON - Onu, insan ayağı basmamış bir sahrada, kayalar içindeki bir mezara diri diri gömeceğim. Şehrimizi hiçbir günahın lekelememesi için, tövbe ve istiğfara yetecek kadar yiyecek vereceğim. Orada yegâne hürmet ettiği Tanrı olan Hades'e, kendisini bu ölümden kurtarması için dua etsin![1] Kurtulamadığı takdirde nihayet anlasın ki, ölülere saygı göstermesi boş bir emekmiş!

(Sarayına girer.)

KORO - *(yalnız.)* - Ey Eros[2], sen her döğüşten muzaffer çıkarsın!

Ey Eros, avının üstüne atılırsın! Uykuya dalan genç kızların gül yanaklarını bezersin! Uzak denizleri gezersin, ıssız kulübelere uğrarsın! Ölmez Tanrıların hiçbiri, hele bir günlük ömrü olan insanoğlu, senin elinden kurtulamaz; yakalanır ve çılgına döner.

Çok kere, mâsum ruhları günaha sürükler ve mahvedersin! Şimdi de, aynı kandan olan bu iki adamın arasına düşmanlık soktun. İşte bak, sevgilinin tatlı bakışlarının cazibesi, Hükümdarın kanunlarına karşı muzaffer oluyor. Ve Tanrıça Aphrodyte[3] bu zaferi gülümsiyerek karşılıyor.

---

1 Çünkü Antigone ölülere ve ölüler dünyasının Tanrısı olan Hades'e karşı vazifesini yapmak için hükümdarın emrine bile karşı koymuştu.

2 Eros, (Lâtinlerde: Àmor) Aşk Tanrısı, Aphrodyte'nin çocuğu, kanatlı bir çocuk şeklinde tasvir edilir. Eflâtun'un "Ziyafet" inde yazıldığına göre cesaret hususunda, Harp Tanrısı Ares bile Eros'la boy ölçüşemezmiş.

3 Aphrodyte, (Lâtinlerde: Venus) Yunan mitolojisinde Aşk Tanrısıdır. Zeus'la Dione'nin kızıdır. Topal Hephaistos'un karısı idi, fakat Harb Tanrısı Ares ile gizlice sevişmiş ve bu aşktan Eros doğmuştur.

(Muhafızlar Antigone'yi getirirler.)

KORO BAŞI - Gördüklerim[1] artık beni de kanuna karşı isyan ettiriyor. Antigone'nin ebedî istirahatgâhına nasıl indiğini gördükçe göz yaşlarımın selini tutamıyorum.

ANTİGONE - Bana bakın, yurttaşlarım! Bakın, bugün son yolculuğumu yapıyorum! Güneşin parlak ışıklarını son defa görüyorum! Artık bundan sonra hiç görmiyeceğim. Evinde ebedî uykulara daldığımız Hades beni diri diri Akheron[2] kıyılarına sürüklüyor. Dünya evine girmedim, benim için gelin türküleri söylenmedi: Akheron'la evleniyorum.

KORO BAŞI - Ama, şan ve şerefinle ve herkesin hürmetini kazanmış olarak ölüler diyarına gidiyorsun! Ne hastalığın kemirici ellerine düştün, ne de bir kılıcın kurbanı oldun. Hades'e, hiçbir fâniye nasibolmıyan bir serbestlikle ve dipdiri iniyorsun!

ANTİGONE - Bir zamanlar, Frikya'lı Tantalos'un[3] kızı Niobe'nin[4] Sipylos[5] dağında nasıl feci bir şekilde öldüğünü duymuştum; taşlar ağır ağır büyüyerek, bir sarmaşığın birbirine giren dalları gibi onu sarmışlar. Anlattıklarına göre, şimdi

---

1 Antigone gibi bir hükümdar kızının muhafızlar arasındaki hali Koroyu bile isyan ettiriyor.

2 Akheron, Yeraltı dünyasında akan nehirlerden biri. Ölüler evvelâ bu nehirden geçerlermiş.

3 Tantalos, tanrılarla dost bir Küçük-Asya Hükümdar oğlu. Pelops'u öldürüp pişirterek tanrılara peşkeş çekmişti. Tanrılar Pelops'un parçalarını tekrar birleştirerek ona hayat vermişlerdir.

4 Niobe, Tantalos'un kızı ve Thebani hükümdarlarından Amphion'un karısı. Rivayete göre 12 çocuğu vardı. (Niobid'ler.) Zeus'un karısı ve Apollon ile Artemis'in anası olan Leto ile sadece iki çocuğu olduğu için alay ettiğinden bütün çocukları Apollon ve Artemis tarafından okla öldürülmüş ve kendisi tanrılar tarafından taş haline getirilmiştir.

5 Sipylos, şimdiki Manisa dağıdır. Manisa'ya bir buçuk saat mesafede olan bu dağın kayalık duvarlarından birindeki bir oyukta bugün bile, uzaktan bakılınca, oturmuş ve ağlıyan, siyah çehreli, kolları göğsünde kavuşmuş, beyaz elbiseli bir kadın şekli görünürmüş.

yağmur altında eriyor ve hiç kardan kurtulmuyormuş. Kirpiklerinde biriken göz yaşları durmadan göğsüne damlıyormuş. Bahtım beni de böyle bir ölüme götürüyor.

KORO - O bir Tanrıydı ve Tanrıların soyundandı. Biz fâniyiz ve insan soyundanız. Fakat ölmek üzere olan bir kadının bahtı, yaşarken de, öldükten sonra da tanrıların bahtına benzerse bu ne büyük bir şereftir.

ANTİGONE - Ah... Benimle alay ediyorsun! Atalarımızın tanrıları aşkına, henüz ölmemiş bulunan bir insanla yüzüne karşı nasıl eğleniyorsun? Ey benim babamın memleketi, ey bu şehrin itibarlı insanları, ve sen, ey Dirke ırmağının pınarları, ey zafer arabalariyle meşhur Thebai'nin koruları! Size sesleniyorum! Dostlarım göz yaşından mahrum ve günahsız olarak korkunç kayalar arasındaki dar mezara nasıl gittiğime siz şahidolun! Ah, zavallı ben, ne insanların yanında kalıyorum, ne de ruhların... Ne dirilerle yoldaşım, ne de ölülerle...

KORO - Evlâdım, cüretin son haddine vararak başını Dirke'nin yüksek tahtına çarptın. Herhalde babanın işlediği günahın cezasını çekiyorsun!

ANTİGONE - Babamın uğursuz talihini hatırlatmakla bağrımda dertlerin en acısını uyandırdın. Bu uğursuz talih şanlı Labdakos hanedanının bütün evlâtlarının üzerine çöktü. Eyvah, eyvah! Ananın öz oğlu ile, babamız ile, yattığı ve zavallı beni hâsıl ettiği melûn, günahkâr yatak. Şimdi ben lânetle yüklü ve kız olarak onların yanına gidiyorum. Eyvah kardeşim, senin izdivacın da aynı şekilde felâketliymiş[1]. Sen öldün, fakat beni canlı olarak beraber sürüklüyorsun!

KORO - Şüphesiz, ölülere hürmet bizi yükseltir, fakat iktidara sahipolanların kudretini hor görmek de doğru değildir. Seni felâkete sürükliyen kendi dik başlılığındır.

---

1 Çünkü Polyneikes, Argos hükümdarı Adrastos'un kızını almak suretiyle Thebai'yi muhasarada kullandığı orduyu toplamağa muvaffak olabilmişti.

ANTİGONE - Dostlardan, teselli edici göz yaşlarından ve kocadan mahrum olarak, sonu mezara varan feci yolculuğa çıkıyorum. Ey göklerin ışığı, senin gözüne bakmak bundan sonra bana hiç nasibolmıyacak. Hiçbir dost benim bahtıma ağlamıyacak, benim için maten tutmıyacak.

(Kreon saraydan çıkar.)

KREON - Bilmez misiniz ki ölümden önceki feryat ve figanların sonu gelmez! Bunların bir faydası var mı bari? Çabuk alın bunu götürün? Size emrettiğim gibi mezarın etrafı iyice kapatıldıktan sonra onu orada yapayalnız bırakırsınız. Orada gebersin, orada canlı canlı gömülsün. Ellerimiz bu kızın kanına bulaşıp kirlenmemiştir; biz onu burada ışık altında, bizimle birlikte yaşamaktan menediyoruz.

ANTİGONE - Ey mezar, ey kayalar içinde oyulmuş gelin odası, ey içinde ebediyen oturacağım karanlık zindan! Ben şimdi oraya, soyumdan olan insanların yanına gidiyorum. Onların hemen hepsini Persephone[1] ölüler diyarına aldı. Ve ben, onların en sona kalan en zavallısı, ömrüm sonuna varmadan oraya gidiyorum. Fakat içimi bir ümit kaplıyor; babam beni sevinçle karşılayacak. Anneciğim, sen de sevineceksin! Ey sevgili kardeşlerim, siz de memnun olacaksınız! Öldükten sonra ben sizi bu ellerimle yıkadım, giydirip süsledim ve mezarınıza sular döktüm. İşte, ey Polyneikes, senin vücudunu toprakla örttüğün için gördüğüm mükafat bu oldu. Ama iyi insanların nazarında, sana karşı gösterdiğim saygıda haklıydım. Çünkü, eğer ben çocuk anası olsaydım, yahut ölüm kocamı alıp götürseydi, hiçbir zaman, bütün şehre karşı gelerek, bu işi üzerime almazdım. Niçin mi böyle söylüyorum? Çünkü ölenin yerine başka biri kocam olurdu ve kaybolan çocu-

1 Persephone Yeraltı Tanrısı Hades'in karısı Yeraltı dünyasındaki kadınların hâkimidir. Zeus ile Toprak ve Mahsul Tanrısı Demeter'in kızı olduğu söylenir. Nebatlar Tanrısıdır.

ğumun yerine başka birinden bir çocuk sahibi olurdum. Fakat şimdi anam ve babam Hades'te bulundukları için, benim yeniden bir erkek kardeşim olmasına asla imkân yoktur. İşte kardeşim, her şeyden evvel bunu düşünerek sana ölümünde saygı gösterdim, ve işte bunun için yaptıklarım Kreon'a bir cürüm gibi, küstahça bir isyan gibi geliyor. Ah sevgili kardeşim! Şimdi beni zorla yakalıyor, gelin olmadan, düğün şenliği görmeden, evliliğin nimetlerini ve çocuk bakmanın saadetini tatmadan sürükleyip götürüyor. Ben, zavallı, dostlardan mahrum, terk edilmiş olarak, canlı canlı, ölülerin karanlık çukuruna ineceğim. Tanrıların hangi kanununu çiğnedim ki? Bu bedbaht halimle tanrıların yüzüne nasıl bakacağım? Tanrılara karşı vazifemi yaptığım için bana tanrısız dediler, artık ben kimi imdadıma çağıracağım? Fakat ne olursa olsun, eğer tanrılar bunu uygun buluyorlarsa, ben tahammül edip suçlu olduğumu itiraf ederim; fakat bunlar suçlu iseler, dilerim ki, bana haksız yere yaptıklarından daha beterine uğramasınlar[1].

KORO BAŞI- Genç kızın ruhunda hâlâ aynı fırtına, aynı şiddet hüküm sürüyor.

KREON - İşte bunun için de, burada hâlâ boş yere bekliyen şu muhafızlar geç kaldıklarına pişman olacaklar.

ANTİGONE - Eyvahlar olsun, bu sözler ölümü bana daha çok yaklaştırıyor.

KREON - Emrimin yerine getirilmesinde ısrar etmiyeceğimi ümidederek kendini avutmıya kalkma!

ANTİGONE - Ey Thebai yurdunun bana vatan olan şehri! Ey atalarımın tanrıları! Bakın, beni nasıl sürükleyip götürüyorlar! Siz, ey şehrimizin büyükleri, hükümdarlarınızın son evlâdına, bana bakın!.. Mukaddes olan şeyi mukaddes tuttuğum için neler çektiğimi ve kimden çektiğimi görün!

(Antigone'yi götürürler.)

---

1 Yani daha beterine uğramalarına lüzum yoktur, bu kadarı onlara yeter.

KORO - Bir zamanlar Danae'nin[1] taze vücudu da gökyüzünün ışığını demir bir hücre ile değişmeye ve zindan gibi bir odanın sessizliğine inmeğe mecbur olmuştu. Halbuki o da asîl, senin gibi asildi, evlâdım, ve karnında Zeus'un altın bir yağmur haline gelen tohumunu saklıyordu. Fakat bahtın cilvelerinde korkunç bir kudret vardır; ne zenginlik, ne Ares, ne surlar, ne de dalgaların dövdüğü siyah gemiler insanı ondan koruyamaz.

Dryas'ın azgın oğlu ve Hedon hükümdarı Lykurgos da,[2] azgın hakaretlerine mukabele olarak, Dionysos[3] tarafından zincire vuruldu ve sert kayalıkların arasına sıkıştırıldı. Deliliğinin köpürüp taşan kudreti orada çabucak sönüverdi. Çılgın alaylarla tanrılara dokunmanın ne demek olduğunu hemen

---

1 Danae, Argos hükümdarı Akrisios'un kızıdır. Bir kâhin Akrisios'a Danae'nin oğlu tarafından öldürüleceğini söylemişti. Bunun için Akrisios kızını demir bir hücreye kapattı. Bu hücrenin temelleri Roma İmparatoru Hadrian zamanına kadar Argos şehrinde mevcuttu. Zeus altından bir yağmur halinde bu hücrenin tavanından nüfuz ederek Danae'yi gebe bırakmış ve bundan Perseus doğmuştur. Sophokles'in kaybolan dramları arasında Akrios ve Danae adında iki trajedi vardır.

2 Homeros, İlias'ın altıncı parçasında, (satır 130, 140) Dryas'ın oğlu kuvvetli Lykurgos'un tanrılara karşı mücadeleye giriştiğini evvelâ Dinysos'un maiyetindeki kadınları kovalamağa başlayıp sonra dövdüğünü, hattâ Dinysos'u bile denizin dalgalarına attığını ve nihayet Tanrıların gazabına uğradığını ve Zeus tarafından gözlerinin kör edildiğini anlatır. Başka bir rivayete göre de Lykurgos memleketteki bütün asma kütüklerini balta ile kestirmiş ve Dionysos, Şarap Tanrısı olmak sıfatiyle, buna kızarak kendisini çıldırtmıştır. Bunun üzerine kendi ayaklarını asma kütüğü gibi gören Lykurgos balta ile bacaklarını kesmiştir.
Hedon, Trakya'da bir şehirdir. Dionysos yortularını çılgınca bir neşe içinde kutlamakla meşhurdu.

3 Dionysos, diğer ismi Bakkhos, Zeus ile karısı Semele'nin çocuğudur. Eski yunanlılar Thebai şehrinde doğduğuna inanırlardı. Bu Tanrı için bütün Yunanistan'da pek gürültülü bayramlar yapılır, içilir, şarkılar söylenir, eğlenilirdi. Dionysos'un maiyetinde bir sürü periler (Silen'ler Satyr'ler, Nymph'ler) vardı.

anladı. Cezbeli Menadları[1], yatıştırmak ve Bakkhos meşalelerini[2] söndürmek istemiş ve kaval çalan Musa'ları[3] kızdırmıştı.

İki kardeş denizin birleştiği[4] Kyani[5] kayalıklarının yanında Bosporos[6] kıyıları ve Trakya'nın Salmydessos'u[7] vardır. Ve orada Tanrı Ares bir zamanlar Phincus'un[8] iki oğlunun gözlerindeki müthiş ve kör edici yarayı gördü. Bu yaraları, Phineus'un kudurmuş karısı açmıştı. Göz çukurlarını hançerle değil, kanlı elleriyle ve mekiğinin sivri uçlariyle oymuştu.

Zavallı çocuklar acılarla kıvranıyorlar ve bahtlarına yanıyorlardı. Bedbaht bir şekilde evlenmiş olan analarından ıstırap için doğmuşlardı. Anaları çok eski Eektheus[9]

---

1 Menad'lar, diğer ismi Bakkha'lar Bakkhos'a ibadet eden ve bu tanrı için âyinler yapan kadınlardır. Uzun elbiseler giymiş, saçlarını dağıtıp omuzlarına atmış olarak tasavvur edilirlerdi. Ellerinde yılan, hançer veya Thyrsos değnekleri (üzüm yaprakları ve köknar dallariyle süslü kamış değnekler) taşırlardı. Ormanlarda koşup oynarlar, ceylan yavrularını yakalayıp diri diri parçalarlar ve bunların çiy etlerini dişleriyle koparırlardı.

2 Bakkhai'ler gece âyinlerinde ellerinde meşaleler taşırlardı.

3 Musa'lar Zeus'un kızlarıdır, dokuz tanedirler. Olympos dağında otururlar ve şarkılar söyliyerek tanrıları eğlendirirlerdi. Aktörlerin, mugannilerin, şairlerin hattâ bütün güzel sanatların hamisidirler. İsimleri şudur: Kleio, Euterpe, Tha'eia, Melpomene, Terpsikhore, Erato, Polymnia, Urania, Kalliope.

4 İki kardeş denizden maksat, yalnız Boğaziçi vasıtasiyle birbirinden ayrılmış olan Karadeniz ve Marmaradır.

5 Kyani kayalıkları Boğaziçi'nin kuzey nihayetindeki kayalıklardır.

6 Bosporos: Boğaziçi.

7 Salmydessos, bugün Karadeniz sahilindeki Midye kasabasıdır.

8 Bu parçanın anlaşılmasını, hem yunanca metindeki bozulmuş yerler, hem de tasvirin kısalığı güçleştirmektedir. Herhalde Sophokles bu efsaneyi bütün halkın bildiğini düşünerek ona böyle kısaca temas etmiş olacaktır. Efsane şudur: Trakya'da Salmydessos'ta hüküm süren Phineus karısı Kleopatra'dan ayrılmıştı. İkinci karısı İdeas'ın teşvikiyle Kleopatra'yı iki oğlu ile beraber diri diri gömdürdü, çocukların ayrıca gözleri de kör edildi.

9 Kleopatra, Atina'nın ilk hükümdarlarından Erektheus'un torunu ve Boreas ile Oreithyia'nın kızıdır.

sülâlesindeki ve babası Borceas'ın[1] uzak mağaralarında ve onun vücuda getirdiği fırtınaların içinde büyümüştü. Atları bile geride bırakıp dik yamaçlara tırmanırdı.[2] Bir Tanrı çocuğu idi[3], fakat o da evlâdını,[4] ihtiyar Moira'ların[5] elinden kurtulamadı.

(Teiresias, bir çocukla beraber gelir.)

TEİRESİAS - Thebai büyükleri, ikimiz aynı yoldan geliyoruz, fakat yalnız birimiz yolunu görüyor. Çünkü körler yollarını ancak bir rehberin elini tutarak bulabilirler.

KREON - İhtiyar Teiresias, bize ne haber getiriyorsun?

TEİRESİAS - Buna sana söyliyeceğim. Sen yalnız benim dediklerimi yap!

KREON - Şimdiye kadar da senin nasihatlarından hiç ayrılmadım.

TEİRESİAS - İşte bunun için de devlet gemisini iyi idare ediyorsun!

KREON - Gördüğüm iyilikleri daima kabul ve tasdik ederim.

TEİRESİAS - Düşün ki, saadetin şimdi de bir bıçağın keskin yüzünde duruyor.

KREON - Ne var? Sözlerin beni dehşete düşürüyor.

---

1 Boreas, eski Yunan esatirinde, Trakya'da oturan ve poyraz rüzgârını temsil eden bir Tanrıdır.

2 Boreas'ın oğulları Zetes ve Kalais kanadlı (yani süratli) olarak tasvir edilirdi. Sophokles burada Boreas'ın süratinin yalnız oğullarına değil, kızına da geçmiş olduğunu anlatıyor.

3 "Bir Tanrı çocuğu idi", çünkü babası Bereas bir Tanrı idi, dedesi Erekhtheus da Tanrı Hephaistos ile Tanrı Caia'nın (toprak) oğlu idi.

4 Koro burada Evlâdım diye doğrudan doğruya Antigone'ye hitabediyor.

5 Moira, (Lâtinlerde Parça ve Fata) hayatımızın müddetini tâyin eden mukadderat Tanrısıdır. Evvelâ bir tane idi, sonra üçe çıktı. Bu üç kadın tanrıdan Klotho ömrümüzün ipini eğirir, Lakhesis bu ipi elinde tutar, ve kendisinden kaçınmak mümkün olmıyan Atropos bu ipi keser.
Bir rivayete göre de Klotho mukadderatın karmakarışıklığını Lakhesis hayatın tesadüflerin oyuncağı olduğunu, Atropos ise yine ölümü temsil edermiş.

TEİRESİAS Ne olduğunu sanatımın bana gösterdiği alâmetlerden öğreneceksin! Eskiden beri kuşlara baktığım[1] yere oturmuştum. Burada etrafıma her cinsten birçok kuşlar toplandı. Bu sırada yabancı sesler duydum; birtakım kuşlar kızgın ve karmakarışık feryatlar koparıyorlardı. Aynı zamanda ölüme susamış pencereleriyle birbirlerini parçaladıklarını anladım; kanad sesleri bunu gösteriyordu. Telâşa düşerek mâbetteki kurban ateşini yokladım. Fakat Hephaistos'un alevleri kurbanlardan yukarı yükselip parlamıyordu; bunları sıcak usaresi küllerin üzerine akıyor, orada cızırdıyor ve etrafa sıçrıyordu. Bu sırada safra kesesi de kaynayıp patladı. Butları saran yağlar eriyip aktı ve but kemikleri çıplak kaldı. Çocuğun ağzından tamamiyle âciz kalıyordum; çünkü ben nasıl başkalarının rehberi isem o da benim rehberimdir. İşte, şehrimizin başına gelen bu iş senin yüzündendir. Bütün mukaddes ocaklar ve mâbetler, köpekler ve yırtıcı kuşlar tarafından Oidipus'un bedbaht oğlunun leşinden getirilen parçalarla dolmuştur. İşte bunun için, ne ibadetlerimiz, ne dualarımız, ne de kesip pişirdiğimiz kurbanlar artık tanrıların hoşuna gitmiyor; başımızın üzerinde uçan hiçbir kuş uğurlu haberler vermiyor, çünkü öldürülmüş bir insanın kanlı leşiyle doymuşlardır. İşte oğlum, bunu düşün! Çünkü hata etmek fânilerin müşterek talihidir. Fakat bir kere hata eden artık bütün çarelerden ve ümitlerden mahrum değildir; yalnız, fenalığı düzeltmeğe çalışması ve inadından vazgeçmesi lâzımdır. Mânasız bir inat muhakkak ki insanı yanlış yollara saptırır. Bunun için ölülerin hakkını ver ve cesetleri hançerlemekten vazgeç. Ölüleri bir kere daha öldürmek... ne kahramanlık! Senin iyiliğini istiyorum ve sana iyi bir nasihat veriyorum; insanlar iyi nasihat dinlemeği, kendilerine faydası olduğu zaman daha çok severler.

---

1 Eski Yunanistan'da kâhinler, kuşlara ve kuşların uçuşuna bakıp ahkâm çıkarırlarmış ve buna mahsus yerleri varmış.

KREON - İhtiyar! Ve siz hepiniz! Okçuların hedefe nişan aldıkları gibi bütün oklarınızı bana çevirmişsiniz! Desenize, keramete bu işte kusur kalmıyor! Kendi akrabalarım beni çoktan sattılar, bana ihanet ettiler. Elinizden gelirse siz de servetler toplayın, Sardes'ten[1] Elektros'lar,[2] yahut Hindistan'dan altınlar getirin, yine bu ölüyü gömemezsiniz. Kronion'un[3] kartalları o ölüyü yem olarak alıp da Zeus'un tahtının önüne bile götürseler, o zaman bile, orayı kirletmelerinden korkmıyacağım ve bu herifi mezara koydurmıyacağım; çünkü pek iyi bilirim ki, tanrıları kirletmek hiçbir insanın elinde değildir. Fakat ey ihtiyar Teiresias, bazan en kudretli insanları bile, eğer kazanç düşünerek sefil hareketleri asîl sözlerle süslemeğe kalkarsa, çok aşağılara düşerler.

TEİRESİAS - Ah, eğer bir kişi olsun bilseydi... Bir kişi olsun bunu düşünseydi...

KREON - Neyi düşünseydi? Böyle umumi olarak neyi söylemek istiyorsun?

TEİRESİAS - Bütün nimetlerin en büyüğünün temkin olduğunu.

KREON - Nasıl ki, en büyük ziyan da, fikrimce, düşüncesizliktir.

TEİRESİAS - Ama senin yakaladığın hastalık da işte budur.

---

1 Hindistan'ın ve Sardes'in zenginliği eski Yunanistan'da pek meşhurdu. Sardes Lidya'da Smolas dağı (bugünkü ismi Bozdağ) yanında bir şehirdir; şarapları, altın madenleri ve safram ile meşhurdu.

2 Elektros, daima altın ve gümüşle beraber zikredilir; eskilerin ifadesine göre, dört kısım altın ve bir kısım gümüşten ibaret tabiî bir maden halitasıdır; sonradan suni olarak da yapılıyordu.

3 Kronion, Titan'lardan Kronos'un oğullarına verilen isimdir, bu oğullar şunlardır: Zeus, Poseidon, Hades, Hera, Demeter, Hestia. Burada kastedilen Zeus'tür.

KREON - Bir kâhinin bu hakaret dolu sözlerine hakaretle mukabele etmek istemiyorum.

TEİRESİAS - Benim kehanetime yalan demekle kâfi derecede hakaret ettin!

KREON - Zaten bütün kâhinler paraya düşkündür.

TEİRESİAS - Ve hükümdarlar da en âdi bir menfaatperestliğe müptelâdır.

KREON - Bu sözleri bir hükümdara karşı söylediğini biliyor musun?

TEİRESİAS - Elbette biliyorum... Bu şehri benim sayemde kurtarmadın mı?[1]

KREON - Usta bir kâhinsin, fakat fenalığa meylin var.

TEİRESİAS - İçimde gizli tuttuğum şeyi bana söyleteceksin!

KREON - Söyle, yalnız diline kazanç düşünce hâkim olmasın!

TEİRESİAS - Bana öyle geliyor ki, uzun zamandan beri yalnız senin kazancını düşünüyorum.

KREON Yalnız şunu aklına koy; fikrimi çelmeğe çalışmak beyhudedir.

TEİRESİAS - Öyle ise sen de şunu bil; güneş devrini birkaç kere tamamlamadan evvel sen kendi kanından birini, ölülere kefaret olarak, ölümünün kucağına atacaksın. Çünkü ışıklı dünyanın malı olan bir insanı aşağılara attın, canlı bir mahlûku mezara kapattın; ötede ise, Yeraltı Tanrılarına ait olan bir vücudu âyinsiz, duasız, mezarsız bıraktın! Halbuki o ne sana, hattâ ne de yukardaki Tanrılara aitti. Sen böylece Tanrılara da karşı geliyorsun. Bunun için, Hades'in ve öteki Tanrıların eninde sonunda, mücrimi vurmak için gönderecek-

---

1 Theiresias, Oidipus'un istemiyerek işlediği günahları meydana vurarak, Kreon'a şehri Taundan kurtarmak imkânını verdiğini söylemek istiyor.

leri intikamcı Eriny'ler[1] seni kolluyorlar ve yakında bu fenalıklarından dolayı yakana yapışıp cezanı verecekler. Bak bakalım, bunları paraya tamah ettiğimden mi söylüyorum. En kısa bir zamanda evindeki erkekler ve kadınlar feryat ve figana başlıyacaklar. Ölülerinin burada, köpekler, yırtıcı hayvanlar ve kuşlar tarafından parçalanarak hakarete uğradığını, murdat leş kokusunun bu mahlûklar tarafından kendi yurtlarına kadar getirildiğini gören her şehir halkı bize düşman olup harekete geçecekler. İşte, beni kızdırdığın ve senden nefret ettiğim için, bir avcı gibi, kalbine şaşmaz oklarımı gönderiyorum: bunların ateşinden kurtulamıyacaksın. *(Çocuğu)* Haydi yavrum, beni evime götür ki, bu adam hiddetini daha gençlere boşaltsın ve dilini daha iyi idare etmeyi ve şimdiye kadar olduğundan daha akıllıca düşünmeyi öğrensin.

(Çocukla beraber çıkar.)

KORO - Efendimiz, bu adam müthiş kehanetlerde bulunarak gitti. Fakat başımdaki siyah perçemlerin yerini beyaz saçlar aldığından beri şunu biliyorum ki, o bu şehri şimdiye kadar hiçbir zaman yalan sözlerle aldatmamıştır.

KREON - Bunu ben de biliyorum ve aklım perişan oluyor: boyun eğmek güç; fakat sarsılmaz cesaretimin yakın bir darbe ile korkunç bir şekilde kırılması tehlikesi de var.

KORO BAŞI - Ey Menoikeus'un oğlu şimdi, akıllıca bir karar vermenin sırasıdır.

KREON - Ne yapayım öyleyse? Söyle, ne dersen yapacağım!

---

1 Eriny'ler (Lâtinlerde Furiae) Yeraltı dünyasında oturup oradan yer üstündeki haksızlıkları cezalandıran İntikam perileri. Buna rağmen kendilerine saygı gösterilmez, bilâkis onlardan nefret edilirdi; çünkü insafsızlıklariyle tanınmıştılar. Bunları kızdırmamak için halk onlardan Eumenides (hayırhahlar) yahut Semnai (ulviler) diye bahsederlerdi. Aiskhylos'un Eumenides adlı bir trajedisi vardır.

KORO BAŞI - Genç kızı yerin altındaki zindandan çıkar, ve mezarsız yatana bir mezar ver.

KREON - Demek bunu tavsiye ediyorsun? Demek boyun eğeyim?

KORO BAŞI - Aman acele edin Efendimiz! Ölmezlerin gönderdiği cezalar fenalık yapan insanlardan daha çabuk yol alırlar.

KREON - Ah, ne güç şey! Fakat gururumu kıracağım! Zaruretlere uyarak bu beyhude mücadeleden vazgeçiyorum.

KORO BAŞI - Öyleyse hemen başla, bu işi başkalarına bırakma!

KREON - Derhal gidiyorum. Haydi, uşaklar, çabuk! Yakındakiler ve uzaktakiler, baltalarınızı elinize alın ve şu ilerde gördüğünüz yere arkamdan gelin! Mademki fikrimi değiştirdim, şimdi onu kendim bağladığım gibi kendim çözeceğim. Çünkü içimde bir sıkıntı var: acaba en iyisi, mevcut âdet ve kanunlara bütün ömrümüzce riayet etmek değil miydi?

(Uşaklarla beraber çıkar.)

KORO - Ey çok isimli Dionysos, Kadmos kızının[1] neşe ve gururu, yıldırımlar saçan Zeus'un oğlu. Ünlü İtalia'yı[2] korusun, ve Eleusis'in[3] herkese açık olan vâdilerinde hüküm sürersin! Ey Bakkhos, Bakkhai'lerin vatanı olan Thebai'nin efendisi! O

---

1 Zeus, bir Fenike hükümdarının kızı olan Europe'yi kaçırdığı zaman Europe'nin babası üç oğlunu kızkardeşlerini aramağa yollamış ve bulmadan geri dönmemelerini söylemişti. Oğullardan biri olan Kadmos kızkardeşini bulamamış, bunun üzerine Yunanistan'da kalarak Thebai şehrini tesis etmiştir. Orada, harabeleri bugün bile mevcut olan Kadmeia sarayını inşa ettirmiş ve harflerle yazılan yazıyı tamim etmiştir. Dionysos'un anası Semele Kadmos'un kızıdır.

2 İtalia, büyük Yunanistan adı verilen ve bugünkü İtalya'nın güneyinde bulunan mıntıkadır.

3 Eski Yunanistan'daki Dionysos yortularının merkezi Eleusis şehri idi.

Thebai[1] ki, kenarından geçen İsmenos ırmağının kıyalarında vahşi ejderhanın tohumları büyüdü.

Çifte kayaların[2] üzerinde seni meşalelerin parıltısı karşılar.[3] Oradaki Kastalia[4] pınarlarının yanında etrafını coşkun Korrykos[5] perileri sararlar. Nysa[6] tepelerinin sarmaşıklarla kaplı sırtlarından, asmalarla süslü yeşil sahile gelip Thebai sokaklarında dolaşırken neşeli Hey! Hey! lerin ölmez akisleriyle karşılanırsın!

Sen bu şehri bütün başka şehirlerden daha üstün tutuyorsun, çünkü Zeus'un yıldırımına çarpan anan burayı severdi.[7] Ne olur, bugün de gel! Bütün şehir halkını tehlike ve korku sarmıştır, şifa veren ayaklarınla, Parnassos tepelerinden inerek veya boğazın coşkun suları üzerinden yürüyerek gel![8]

---

1 Kadmos, kâhinlerinin tarifi üzerine, Yunanistan'da yerleşeceği yeri bulduktan sonra, öldürüldüğü bir ejderhanın dişlerini, tanrıça Athene'nin tavsiyesiyle o civara serpti. Bu dişlerden silâhlı muharipler hâsıl oldu; bunlar birbirini öldürmeğe başladılar; sağ kalan beş tanesinden Thebai halkı üredi.

2 Parnassos dağının çifte zirvesi kastediliyor. Bu dağ Phokis havalisinde ve Delphoi'nin yanındadır.

3 Yunanistan'ın muhtelif yerlerinden gelen kadınlar, her sene, kışın, gün dönümü sıralarında Parnassos dağında Dionysos ve Apollon şerefine çılgın bir gece âyini yaparlar, dansederler ve etrafı meşalelerle aydınlatırlardı.

4 Kastalia pınarı Parnasos'un yüksek zirvesinin biraz altından fışkırır.

5 Kastalia pınarının arka tarafında, alçak ve yuvarlak bir tepe ve bunun güney yamacında Korykos adı verilen bir damla taşı mağarası vardır. "Korykos perileri" tâbiriyle Bakkhai'ler kastediliyor.

6 O zaman Yunanistan'da birçok Nysa, şehri vardı ve bunların hepsinde Dionysos âyinleri yapılırdı. Burada ismi geçen Nysa, Euboia (Eğriboz) adasındaki şehirdir. Rivayete göre bu şehirde sihirli bir asma varmış ve aynı günde hem çiçek açar, hem üzüm verirmiş.

7 Dionysos'un anası Semele'ye Zeus insan kılığında görünmüş ve onu gebe bırakmıştı. Semele Zeus'u Tanrı kılığında da görmek istedi, fakat bu arzusunu hayatiyle ödedi; çünkü Zeus aynı zamanda Yıldırım Tanrısı da olduğu için, Semele'ye bu şekilde görünmüştü.

8 Auboia adasiyle Orta Yunanistan'daki Boiotia arasındaki deniz kastediliyor.

Ey ışık saçan yıldızların rehberi! Ey neşeli seslerle dolu gecenin hükümdarı! Zeus'un neslinden gelen delikanlı! Avazları çıktığı kadar bağırıp bütün gece etrafından dans eden Bakkhaileri alarak burada görün, ey İakkhos![1]

(Haberci girer.)

HABERCİ - Ey Kadmos'un ve Amphion'un[2] sarayının etrafında oturanlar! Hiçbir insanın hayatını, ne şekilde olursa olsun, övecek veya hor görecek değilim. Mukadderat daima değişerek insanı bazan yükseltir, bazan düşürür. Mesut olanlar için de, bedbaht olanlar için de bu böyledir; istikbalimizi hiçbir kâhin tâyin edemez. İşte, bir zamanlar Kreon da bence gıpta edilecek bir insandı. Kadmos'un ülkesini düşmanlardan kurtarmış, bütün memlekete tek başına hâkim olmuştu; etrafını asîl soyundan gelen çocuklar süslüyordu. Fakat şimdi hepsi uçtu gitti. Hayatın neşeleri bir insandan yüz çevirdiler mi ben artık o insana yaşıyormuş demem. O yaşada da bence ölülerle birdir. İstersen evini bütün hazinelerle doldur, şahane bir hayat sür, fakat gönül rahatı olmadıktan sonra ben bütün bunlara dumanın gölgesini bile vermem. Her şeyden önce gönül rahatı...

KORO BAŞI - Hükümdara yine nasıl bir felâket haberi getiriyorsun?

HABERCİ - Öldüler... Ve yaşıyanların yüzünden öldüler.

KORO BAŞI - Öldüren kim? Ölen kim? Söylesene?

HABERCİ - Haimon kanlar içinde yatıyor ve onu öldüren yabancı eller değil!

KORO BAŞI - Babasının elleri mi? Yoksa kendi elleri mi?

HABERCİ - Kendi elleri. Kaatil babasına kızarak bunu yaptı.

---

1 İakhos, Zeus ile Demeter'in oğludur. Aslında neşeli bağrışların ve coşkun heyheylerin Tanrısı iken, ismi Bakkhos'a benzediği için, sonraları onunla karıştırılmıştır.

2 Amphion, Thebai şehrinin, surlarını yaptıran hükümdardır.

KORO BAŞI - Ey kâhin, ne kadar doğru şeyler haber vermişsin!

HABERCİ - İşte vaziyet bu. Bundan sonra ne yapılacağını siz düşünün.

KORO BAŞI - Bakın, şuradan bedbaht Eudridyke, Kreon'un karısı, göründü. Saraydan çıkıyor; acaba oğlunun başına gelenleri duydu mu, yoksa tesadüfen mi buraya geliyor?

EURİDYKE - Yurttaşlarım, bütün söylediklerinizi duydum. Adaklar adıyarak Tanrı Pallas'tan[1] yardım dilemek için kapıya yaklaşmıştım. Sürgüyü çekip kapıyı tamamen açmak üzereyken, ailemin başına gelen felâkete dair bir söz kulağıma çarptı. Korku ve dehşet içinde kendimi kaybedip arkamdaki hizmetçilerin kollarına düşmüşüm. Fakat bu haberi bana bir kere daha söyleyin! Çünkü sizi felâketin ne olduğunu bilmeyen biri gibi dinlemiyorum.

HABERCİ - Aziz hanımım, buraya geldim ve sana hepsini söyliyeceğim; hakikatın hiçbir tarafını senden saklamıyacağım. Ne diye seni boş sözlerle oyalayıp biraz sonra yalancı çıkayım? Daima doğruyu söylemek bir borçtur. Kocanın arkasından ovanın kenarına gittim. Polyneikes'in köpekler tarafından insafsızca parçalanmış olan cesedi hâlâ orada yatıyordu. Evvelâ Pluton[2] ile Yollar Tanrısına[3], bize inayet etmeleri için yalvardık, sonra cesedi mukaddes su ile yıkadık ve taze koparılmış dallar üzerinde, vücudundan geri kalan kısımları yaktık; üzerine, vatan toprağından, yüksek bir mezar yaptık. Sonra, Hades'in derin ve kayalar arasında oyulmuş gelin oda-

1 Pallas yahut Athene, Atina şehrinin hamisi, aynı zamanda akıl ve izan Tanrısıdır, gemi inşaatını icatetmiştir. Zeytin ağacını ve kadın elişlerini himaye eder.

2 Pluton, Yeraltı Tanrısı Hades'in diğer ismidir.

3 Yollar Tanrısı Hekate'dir. Aynı zamanda, geceleri yapılan büyülerin Tanrısı olduğu için çok kere Persephone ile karıştırılır. Aslında üç yol ağzının (yani bir yolun ikiye ayrıldığı yerin) Tanrısıdır. Burada Yeraltı Tanrılarından biri olarak zikrediliyor.

sında bekliyen genç kıza koştuk. İçimizden biri, o cenaze merasimi görmiyen mezardan doğru avaz avaz feryadedip ağlıyan bir ses duydu ve haber vermek için Kreon'a, efendimize koştu. Fakat yaklaştıkça bu hazin ses, pek vasıh olmıyarak, Kreon'un kulağına da gelmişti. İnler gibi boğuk bir sesle Kreon şöyle diyordu: "Eyvahlar olsun, korktuğum başıma mı geliyor? Şimdiye kadar gittiğim yolların en felâketlisi acaba bu yol mu? Oğlumun sesini duyuyorum; haydi uşaklar, haydi, çabuk oraya koşun, mezara yaklaşın, taşların arasındaki yarıktan geçip menfeze sokulun ve bakın; sesini duyduğum Haimon muydu, yoksa tanrılardan biri beni aldattı mı?" Biz, kendini kaybeden efendimizin emrine uyarak, gidip oraya baktık ve ta derinlerde, ince yaşmağını boğazına sımsıkı düğümliyerek, genç kızın kendini asmış olduğunu, delikanlının da orada diz çöküp kızın vücudunu kucakladığını ve vakitsiz ölen nişanlısını, mateme dönen aşklarını ve babasının zulmünü anarak ağlayıp sızlandığını gördük. Kreon da bunu gördü ve acı bir feryatla oraya atıldı. Yüksek sesle ağlıyarak şöyle seslendi: "Bedbaht, ne yaptın? Zihninden geçen nedir? Aklını başından alan nedir? Çık buradan oğlum! Senden yalvara yalvara rica ediyorum." Fakat oğlu ona vanşi gözlerini dikmiş bakıyordu. Babasının suratına tükürdü; hiç cevap vermeden, iki yüzü keskin kılıcını çekti. Babası korku ile dışarı fırlayıp kaçmak istedi, vuruş boşa gitti. O zaman zavallı delikanlının hiddeti kendine döndü. Kolunu gererek kılıcı bağrına dayadı ve derinlere kadar daldırdı. Sonra, gevşiyen koluyla sevgilisine sarıldı; henüz kendini kaybetmemişti; hızlı hızlı nefes alarak sevgilisinin beyaz yanaklarını ağzından boşanan alkanlara boyadı ve can verdi. Şimdi, ölü olarak öteki ölünün yanında yatıyor. Nihayet evlendi, fakat Hades'in evinde... Şimdi insanlara, fâniler için en büyük fenalığın hiddete kapılmak olduğunu gösteriyor.

(Euridyke saraya girer.)

KORO BAŞI - Buna ne mâna vereceksin? Hanımımız iyi veya kötü hiçbir şey söylemeden çekip gitti.

HABERCİ - Ben de şaşırdım kaldım. Fakat henüz bir ümidim var; belki de oğlunun başına gelen felâketi duyunca bizim önümüzde ağlayıp bağırmak istemedi, evlerine çöken bu felâket için içerde, kendi sakin evinde, öteki kadınlarla birlikte ağlamak istedi. Çünkü taşkınlıklar yapacak kadar düşüncesiz değildir.

KORO BAŞI - Bilmem ki, bana çok derin bir sükût, ağlayıp sızlamalardan daha tehlikeli görünüyor.

HABERCİ - Öyleyse bakalım, yanan kalbinde sahiden derin ve gizli bir niyet yok mu? Ben de arkasından saraya gireyim. Senin sözün doğru; herhalde çok derin bir sükût da tehlikelidir.

(Haberci çıkar. Bu sırada, yanına adamlariyle, Kreon girer. Kollarında Haimon'un cesedi vardır.)

KORO - İşte, hükümdar kendisi de geliyor ve kollarında -eğer söylememe müsaade edilirse- başkalarının yaptığı bir kabahatin değil, hayır, kendi cinayetinin delilini taşıyor.

KREON - Bakınız inatçı bir kalb bizi nasıl öldürücü ve korkunç bir cinayete götürüyor! Ah, öldürene bakınız ve onun öldürdüğüne bakınız! İkisi de aynı soydandırlar. Eyvahlar olsun, eyvahlar olsun bana! İşte verdiğim kararların uğursuz neticeleri! evlâdım, vakitsiz ölüm seni böyle erkenden aldı. Eyvah, eyvah! Seni kollarımın arasından çekip götürdü. Bunlar benim çılgınlığım yüzünden oldu... Senin kabahatin yoktu!

KORO BAŞI - Eyvah, hakikatı bu kadar geç mi görecektin!

KREON - Eyvah, eyvah! Ne acı bir ders! Fakat bir tanrı başıma hiddetle ağır bir darbe indirdi, beni vahşiliğe sevk etti. Eyvah, saadetimi yıktı, ayaklar altına aldı. Eyvah, eyvah! Fânilerin bütün gayretleri boş bir vehimden ibaretmiş!

(Saraydan bir hizmetkâr gelir.)

HİZMETKÂR - Ah efendimiz! Derdin çok, halbuki yeni dertler de seni buluyor. Felâketi kollarında taşıyorsun, ve şurada, sarayında yeni felâketler göreceksin!

KREON - Yine ne var? Beterin beteri mi?

HİZMETKÂR - Karın, bu vefalı ana, vücuduna açtığı taze yaralarla şimdi oğlunun peşinden öldü.

KREON - Eyvah! Hades'in insafsız daveti geliyor. Niçin, niçin beni öldürmek istiyorsun? Ve sen, acılar getiren felâket habercisi, ne biçim sözler söylüyorsun? Mahvolmuş bir adamı büsbütün mü öldüreceksin? Yeni bir haber getirmiştin, oğlum, neydi o? Eyvah, eyvah! Karım da mı ölümün pençelerinde boğulup öteki ölülerin arasına karışıyor?

(Sarayın kapısı açılıp Euridyke'nin cesedi dışarı çıkarılır.)

KORO BAŞI - İşte, onu görebilirsin, artık sarayda saklı değil.

KREON - Eyvah, zavallı ben! Burada yeni bir aciyle karşılaşıyorum. Beni artık hangi felâket, hangi felâket korkutabilir? Şu kollarımla çocuğuma sarılmış duruyorum. Ah! Başka bir ölüyü de orada görüyorum. Ah, zavallı ana, ah evlâdım!

HİZMETKÂR Vücudunu hançerledikten sonra saraydaki mâbedin önüne yığıldı ve kararan gözleri kapanmadan evvel, öteki oğluna, genç yaşta kahramanca ölen Megareus'a[1], sonra tekrar bunun ölümüne ağladı. Son nefesini vermeden evvel de sana, evlât katiline lânet etti.

KREON - Ne acı, ne acı! Dehşetten kendimi kaybediyorum. Niçin iki yüzü keskin kılıcı ile göğsümü parçalamadı? Lânet olsun bana! Ah, baştan başa felâketlere gömüldüm.

HİZMETKÂR - Oğlunun yürekler acısı ölümünü duyduğu zaman hançeri sonuna kadar kalbine daldırdı.

KREON - Eyvahlar olsun bana, eyvahlar olsun! Hiç kimse bu günahı yüklenmiyecek. Bu benim günahım. Evet, seni ben

---

1 Megareus, Euridyke'nin ilk oğludur. Vatanına zafer kazandırmak için kendini öldürmüştü. (Önsöze bakınız)

öldürdüm, ben, zavallı deli... İşte bağıra bağıra söylüyorum... Ah, alın beni uşaklar, çabucak götürün beni, buralardan uzağa götürün! Çünkü ben artık yaşamıyorum, ben artık bir hiçten başka bir şey değilim.

KORO BAŞI - Eğer felâkette şifa varsa, sen en şifalı yolu seçtin. Çünkü başa gelen dertlerin üzerinde fazla durmiyan bahtiyardır.

KREON - Ah, gel, gel, tatlı ölüm! bir kere de bana görün ve dertlerimin sona ereceği günü getir! Bitsin artık... Gel, ah, gel! Yarını bana canlı olarak gösterme!

KORO BAŞI - Bunlar istikbale ait şeyler. Burada bugün yapılacak işler var[1]. İstikbale gelince, onunla meşgul olmaları gerekenler[2] meşgul olurlar.

KREON - Bu dilekte benim bütün arzularım toplanmıştı.

KORO BAŞI - Artık hiçbir şey isteme. Faniler, alınlarına yazılmış olan felâketlerden asla kaçıp kurtulamazlar.

KREON - Öyleyse beni, bu sefil adamı buradan götürün... Ah evlâdım, ben seni istiyerek öldürmedim... Seni de karıcığım... Eyvahlar olsun! Ne yapacağımı bilmiyorum. Elimi uzattığım her şey dağılıp gidiyor. Mukadderatın korkunç darbesi başıma indi.

(Kreon'u saraya götürürler.)

KORO - Ey insanlar! Temkinli bir akıl, mesut olmanın birinci şartıdır; tanrılara saygı göstermeyi, asla unutma! Gurura kapılanlar, büyük sözlerin cezasını ağır darbeler yiyerek çekerler; böylece ihtiyarlıkta akıllı olmayı öğrenirler.

SON

Bu eser G. Thudichum'un ve R Woerner'in Almanca tercümelerinden dilimize çevrilmiş ve muhtelif Fransızca tercümeleriyle de karşılaştırılmıştır.

---

1 Haimon'u ve Euridyke'yi gömmek işi.

2 Yeni tanrılar.